

פרשת מאסר כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ ז"ע
וקריעת יום העלתו - י"ב תמוז - חג הנאולה
ע"י גדולי ישראל ליום טוב

תשורה

מהתועדות חגיגת י"ב י"ג תמוז ה'תשפ"ו

ישיבת חב"ד ליובאוויטש תורת אמת

פעיה"ק ירושלים תובב"א

יוסף יצחק

התורה והשקפה
השקפה והתורה

מוסדות תורת אמת
חב"ד ליובאוויטש ירושלים

בנשיאות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

נערך לדפוס ע"י התמים מנחם מענדל הכהן בן אסתר

פתח דבר

פותחין בברכת שבח והודאה לקב"ה על אשר זיכנו להשתתף בסעודה של מצווה, חגיגת י"ב תמוז, חג גאולת כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, ממאסרו ברוסיה הסובייטית על חיזוק התורה והרבצת הדת, המתקיימת באכסניה של תורה וחסידות, היכל ישיבת "תורת אמת" המעטירה, פעיה"ק ירושלים תובב"א.

לרגל השמחה מתכבדים אנו להגיש בזה תשורה מיוחדת בענייני דיומא לאלה שזכו ליטול חלק בשמחת התורה והחסידות.

התשורה כוללת שלושה שערים, כדלהלן.

שער התורה - שיחות ומכתבי קודש מאת כ"ק אדמו"ר נשיא הדור השביעי ונשיא ישיבתנו הק', שנאמרו ונכתבו בקשר לי"ב תמוז בכלל, ובפרט בשנים תשל"ט-מ, בהם החלה ונסתיימה שנת המאה להולדת כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע (י"ב תמוז שנת תר"מ), מתאים לשנה זו בו מתחילה שנת המאה לגאולת כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע (י"ב תמוז שנת תרפ"ז).

שער המאסר והגאולה - סיפורים ותיאורים מפרשת המאסר והגאולה של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ בשנת תרפ"ז ובהם אודות שרפי קודש גדולי ישראל מכל מרחבי תבל (בהם גאב"ד ירושלים מרן הגרי"ח זוננפלד זצ"ל, והגה"ק בעל ה"מנחת אלעזר" ממונקאטש זצ"ל), השתתפותם בצערו של צדיק, פעולותיהם הרחבות ומאמצי ההצלה ושמחתם הרבה על נס הגאולה, כאשר "צדיק מצרה נחלץ". חלק מהחומרים במדור זה הנם מתוך הספר "נשיאים במאסר", שע"י מכון באהלי צדיקים ובאדיבותם, ותודתנו נתונה להם, וזכות הרבים תלוי בהם.

שער תורת אמת - ובו מכתב נדיר שכתבה הנהלת ישיבתנו הק' בשנת תרפ"ז, לכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ על נס הגאולה, ומכתבי הרבי מוהריי"צ אל רבני הישיבה ותלמידיה במשך השנים, בו מודה להם על ברכותיהם, וכן תיאור מפורט מחגיגת י"ב תמוז תש"ה, שנערכה בהיכל ישיבתנו הק'.

לציון שנת החמישים לעבודתו הרוחנית של בעל הגאולה, בהשתתפות גדולי ישראל, ונאומו המלא שנשא במעמד כ"ק מהר"ם מבילגורייא זצ"ל, לרגל המעמד בשליחות אחיו הרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל.

וזאת למודעי כי הישיבה הק' היא הישיבה היחידה ברחבי תבל בה מתקיימת כבר מאה שנה ברציפות סעודת חגיגת י"ב תמוז.

נספח - סיפור פרשת ביקורו ההיסטורי של בעל הגאולה, כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ, בישיבתנו הק', כשנתיים לאחר הגאולה, בשנת תרפ"ט, ומאמר חסידות שאמר במיוחד עבור תלמידי ישיבתנו הק'.

כאן המקום להודות להנהלת הישיבה, מנהל הישיבה הרה"ח ר' יהושע שיחי' יוזביץ, ואתו עמו הרה"ח ר' ישכר דוב הלוי שיחי' וולס, והר"ר שניאור זלמן שיחי' יוזביץ, על אירוח החגיגה בישיבתנו הק'. יברכם השי"ת בכל מיילי דמיטב ובצלחה רבה ומופלגה

תקוותנו ותפלתנו שיתקיים בנו "מיסמך גאולה לגאולה" ומשמחת גאולת י"ב תמוז נבוא תיכף ומיד ממש לשמחת הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו כאשר יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" ובעל הגאולה בראשם ו"שמחת עולם על ראשם".

ימים הסמוכים לחג הגאולה, תשפ"ו.

ישיבת תורת אמת

פעיה"ק ירושלים תובב"א

תוכן הענינים

- 3 פתח דבר.....
- 7 פותחין בדבר מלכות.....
- 9 מכתב כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע (א).....
11. מכתב כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע (ב).....
15. מכתבי כ"ק אדמו"ר בקשר לשנת המאה . . .
- 19 שער המאסר והגאולה.....
21. סקירת אירועי המאסר והגאולה.....
- 33 שער תורת אמת.....
35. חגיגות י"ב תמוז בישיבת 'תורת אמת'.....
54. נספח.....

פּוֹתְשֵׁין בדבר מלכות

מכתבי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ זי"ע
ומכתבי כ"ק אדמו"ר בקשר לשנת המאה

מכתב כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע לרגל חג הגאולה הראשון י"ב תמוז תרפ"ח

ב"ה א' ט"ו סיון תרפ"ח

אל ידידנו אנ"ש, ואל כל מחבבי תורה, לומדי
ועוסקי בכל אתר ואתר, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה.

היום יום ראשון למאסרי, אשר אסרוני בבית הסוהר שפאלערני בעיר לענינגראד במחלקה הששית בחדר מספר מאה וששים, באור ליום הרביעי לסדר ועתה יגדל נא כח אדניי, בט"ו לחודש סיון תרפ"ז, ושם עוניתי עד יום הראשון לסדר מה טובו אהליך יעקב משכונתיך ישראל, בשלשה לחדש תמוז, אשר בו ביום הוכרחתי לצאת בגולה אל עיר מקלטי קאסטראמא, לשבת שם שלש שנים.

הכל יודעים ברור, אשר המאסר והגלות בא לי על ידי אמצעות הלשנת אחינו שונאינו מנדינו, הנוקמים בשומרי דת משה וישראל, נגד חוקי המדינה והשלטון.

האנשים האלה לא יכלו שאת את הפרחת שושנת יעקב בהרבצת תורה בכל מרחבי מדינתנו, אשר על כן בדאו עלילות שוא לדכאני ועם זה ח"ו לעשות כלה בבית יעקב, היל"ת.

חסדי ה' כי לא תמנו וזכות אבות קדושים כי לא כלו ולא יכלו לההולכים בעקבותם לעד ולנצח נצחים, הנה ביום השנים-עשר לחדש תמוז, בשלישי לסדר הנני נותן לו את בריתי שלום, גאולה נתנה לי. לא אותי בלבד גאל הקב"ה ביי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה, כי כל איש מישראל (מבלי התחשב עם מצבו הפרטי בשמירת וקיום המצוות) לבבו תמים עם ה' ותורתו.

היום שנים עשר לחדש תמוז הוא יום חג גאולת עוסקי הרבצת תורה, כי ביום ההוא נודע גלוי לעין כל, כי העבודה הגדולה אשר עבדתי בהרבצת תורה וחיזוק הדת, מותרת היא על פי חוק המדינה, הנותנת זכות חופש לשומרי דת כלשאר אזרחי המדינה.

היום, אשר אור זכות התורה דרבים, גרש את ערפלי חושך המלשינות ועלילות שוא, ראוי הוא לקובעו ליום התועדות והתעוררות בחיזוק התורה והיהדות בכל אתר ואתר לפי ענינו ולברך את אחינו יושבי מדינת רוסיה (הסובלים מאת הנ"ל) כי יחזק השי"ת את לבבם ולבב זרעם להיות יהודים נאמנים ולא יוסיפו בני עולה (הנ"ל) לענותם עוד.

ולקראת יום חג גאולת עוסקי הרבצת תורה, הבע"ל, הנני לברך את כל אחינו חובבי תורה ולומדי ומגידי שעורים ברבים, ד' עליהם יחיו, כי יפתח הוי' את אוצרו הטוב וישפיע להם בתוך כלל אחינו בני ישראל יחיו, שפעת חיים וברכה מרובה עד בלי די ויחזק לבם להוסיף אומץ בהרבצת תורה והחזקת היהדות, ונזכהכולנו לראות בנים ובני בנים, עוסקים בתורה ובמצות מתוך הרחבה ופרנסה טובה.

בראשית שנת תרפ"ז באתי בבקשה לכללות אנ"ש שי אשר יקבעו, כי בהבתי כנסיות אחר תפלת שחרית, בכל מנין מתפללים, יאמרו שעור תהלים (כמו שנחלק לימי החדש) ולאמר אחר זה קדיש כנהוג ובקשתי זאת, בתקפה עומדת, לזכות הרבים.

וראוי לעשות כן בכל בית כנסת, כי איננו ענין פרטי של מפלגת החסידים יחיו בפרט. ובגלל זה יתברכו ממקור הברכות בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר.

מצורף לזה הנני שולח לכללות אנ"ש שי המאמר, עשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרוי ביניהם.

ועינינו תחזינה בהרמת קרן התורה, קרן ישראל וקרן אנ"ש שי ונזכה לאור כי טוב.

והנני ידים עוז הדורש שלומם טובם והצלחתם והצלחת אנשי ביתם, זרעם וזרע זרעם יחיו בגשמיות וברוחניות, המברכם

יוסף יצחק

מכתב כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע בו מתאר את פרשת המאסר והגאולה

ב"ה י"ט אייר תרפ"ח
ריגא

שלום וברכה.

כבוד ידידי הנעלה הגביר הנכבד מו"ה אליקים פייויש שי' [וואלאף]

...כאשר האדם בורח מאיזה דבר הרי לפניו ב' ענינים הוא בורח מן הרע ורץ אל הטוב, אנכי בעל כרחי לדאבון לבבי הוכרחתי להפרד מעל אוהבי ורעי אחים ממש, כי ראיתי אשר לבד העונשים הגדולים]ם] ר"ל שהכינו לי בכמה דברים שעפ"י חוקיהם הייתי חייב בהם, למשל אסור עפ"י החוק לאגד אגודות לומדים ובפרט נערים קטנים ומכש"כ לסדרם ולתמכם בתמיכת רוח וכסף אסור עפ"י החוק לעורר בעניני חיזוק היהדות ובפרט לתמוך ברוח ובפועל, ואנכי עברתי על כל זה במזיד ובשימת לב בסדר מסודר במשך כמה שנים בזה אחר זה, אשר כל החטאים הללו נתקבצו ונהי' לחטא אחד גדול ונורא בעיניהם מאד ולא חפצו להסתפק בזה אשר יענשו אותי עפ"י חוק אשר הי' מגיע לי בערך כעשרה שנים לשבת בארץ גזרה בעומק סיביר מקום שם היו נשלחים הורגי נפשות ר"ל כבלי ברזל לעבודת פרך כ"א חפצו ר"ל לדכאני ולעשות בי כלה ר"ל ובכן איפוא חכו בעלילתם עד אשר כיוונו את השעה בעת אשר הרגו את הציר הסויעטי בווארשא וגרשו את באי כוחם מאנגליא.

ולהפחיד כל יושבי תבל החליטו לקחת ראשי עם העומדים בראשי הכהונות מכל האומות והדתות, ולעשות בהם נקמות בגלל אשר הרגו את צירם בפולין וגרשו או אסרו את פקודיהם באנגליא, ומקרב כל יהודי ורבני מדינתנו לקחו אותי והדין הראשון באור ליום י"ז סיון הי' חמור ביותר, אך חסדי ד' כי לא תמנו ורחמי שמים בזכות כ"ק אבותנו

רבותנו הקי' התגלו והוקל משפטי לשלחני לארץ גזרה הנקראת נארים, מקום שם כל השנה האוירים רעים במאד ורק ב' חדשים בשנה ישנו אור השמש והנסיעה לשם בדרך עטאפ שמובילים את האסירים הוא בכמה חדשים והרבה מתים ר"ל בדרך ואלו הבאים לשם חיים עובדים בהם עבודת פרך לא לשם תכלית של עבודה כ"א בשביל לייגעם וליסרם והממונים אשר דשם הם אנשים רעים וחטאים שואפי דם שהם בעצמם היו הורגי נפש ר"ל ורוצחים וזהו כפרת עוונם שישבו בשם.

הרעש הגדול שהי' במדינתנו התפלות ותחנונים שהיו אומרים תהלים ביום ובלילה בכמה מאות עיירות הצמות והגזירות תעניות נשמעו בשמי מרום והאלקים הפך את לבב השופטים להקל המשפט.

במשך העשרה ימים הראשונים נודע דבר מאסרי בספירת הממלכה הראשית כן נודע הדבר בחוץ למדינתנו (וכפי החומר ה[נ]קבץ עתה מאת אשר הודפס אז במכ"ע שונים בכל מרחבי עולם, וכפי הידיעות הפרטיות מאנשי בעלי שם טוב ידועים ומפורסמים מכל המפלגות) כנראה אשר בני חוץ לארץ השפיעו על גדולי שרי הממלכה, אבל בכ"ז הוחלט דיני אחרי שישבתי במאסר היותר קשה, בתנאים רעים במאד שמונה עשר וחצי יום, לוקחתי בשעה השני' לילה אור ליום ד' ט"ו סיון ומבית האסורים יצאתי ביום א' שעה 2 אחרי חצות היום, ושלחני על שלשה שנים לעיר קאסטרמא.

ששה שעות חסר עשרים מינוטין ניתן לי להיות במעוני בלענינגראד על מנת לסדר כל מה שיש לי בבית ולקחת החפצים הדרושים לי בגולה, ובו ביום בשעה השמינית עלי לנסוע עם המסע המוביל למקום מקלטי בעיר קאסטרמא אשר על הנהר ואלגע.

בעמדי בבית פקודת בית המאסר טרם צאתי, הפקיד הזהיר בי בעל פה לאמר:

(א) עליכם לדעת כי רק משך ששה שעות ברשותכם להיות במעונכם, ובשעה השמינית עליכם לעזוב את העיר.

(ב) באם שתאחרו לשבת שעה קלה מזמן הניתן לכם, תדעו כי נביא אתכם חזרה אל בית המאסר הלזה.

ג) בשעה השמינית עליכם לנסוע עם המסע המוביל למקום אשר הותר לכם לשבת שמה, היא קאסטרמא.

ד) אם מאיזה סיבה שתהי' תאחרו את המסע ההוא עליכם לבוא חזרה אל בית המאסר, ואם לא תבואו נביא אתכם בעל כרחכם בחוזק יד.

ה) עליכם לנסוע עם מסע זה המוביל לעיר קאסטרמא מבלי התעכב בדרך ותבואו לשם מחר (ביום ב' ד' תמוז) ערב.

ו) ביום ג' בקר עליכם להתיצב לפני נשיא מוסד ג.פ.או. בעיר קאסטרמא אשר אתם נמסרים ברשותו על משך שלשה שנים עד 15 יוני שנת 1930.

ז) על כל אשר הודעתי והזהרתי אתכם עליכם לתת חתימת ידכם על תעודה זו הכתובה בה כי עליכם לבוא ליום 4 יולי שנת 1927 אל מוסד ג.פ.או. בעיר קאסטרמא.

באתי הביתה בשעה שכבר התיאשו להאמין לדברי המגידים (הן המה המקורבים אל מוסד הבית אסורים שהגידו אשר ישחררו אותי על מנת לנסוע לקאסטרמא) ובחצי שעה נתפשטה השמועה בעיר, ומכל עבר ופינה באו לברכני, ובמשך כשני שעות נודע במאסקווא ע"י טעלעפון, וביום השני נודע ע"י טעלעגראמען [=מברקים] בכמה מקומות כי בחסדי השי"ת יצאתי מבית האסורים, ועונשי לילך בגולה על ג' שנה לקאסטרמא.

בשעה 8 עזבתי את ב"ב שי' בלענינגראד קהל גדול נאספו בבית הנתיבות והמסע עשה דרכו, בתי ח[י'] מוסיא ת' חתני מר גוראריי שי' וידידי הנעלה מר אלטהויז שי' נסעו אתי עמי וביום ב' ערב באתי לקאסטרמא וביום ג' בקר הלכתי אל המוסד ג.פ.או. כאשר צוותי ושמה הזהירו אותי א) כי אוכל לשבת רק בעיר קאסטרמא ואסור עלי היציאה חוץ לעיר אפילו על שעה קלה אם אחליף מקום מעוני הנה במשך חמשה שעות עלי להודיע האדרעסא [=הכתובת] שלי, ואשר בכל שבוע הנני מחוייב לבוא להתראות לפניהם.

בבואי ביו[ם] ג' י"ב תמוז (יום הולדתי) להתראות לפניהם כחוק,

הודיעו לי כי הגיע פקודה נמרצה אשר ישחררוני, אמנם באשר הוא יום חגם (כי בקאסטרמא הי' ביום ההוא חג המוני) ע"כ תעודת החופש אקבל ביום המחרת היינו ביום ד' י"ג תמוז.

במשך שעה נודע דבר שיחרורי לכל הקהלה ובערב באו אלי לברכני, ובמשך שני שעות כבר ידעו ב"ב שי' בלענינגראד ואוהבי ורעי בהרבה עיירות ובכל עיר ועיר אשר הגיע הבשורה רבים מאוהבינו וידידנו מתאספים יחד ומברכים על כוס של ברכה ושמחה.

יום ו' עש"ק ט"ו תמוז באתי חזרה לביתי צלחה אמנם נודעתי כי רשת הכינו לי ואי אפשר לי לשבת בלענינגראד ועלי לנסוע לאחד המקומות סביבות העיר מאסקווא ושמה ישבתי מסוף חדש תמוז עד חצי אלול אשר נסעתי לעיר רוסטוב להשתטח על קבר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ומיום ליום ראיתי כי אי אפשר להיות עוד במדינתנו ואשר סכנות נפשות מרחפת ח"ו והסכמתי לעזוב את ארץ מולדת כ"ק אבותי הק' וביום כ"ד תשרי אסרו חג של סוכות עזבתי את עיר לענינגראד ונבוא כולנו לעיר ריגא ביום ו' עש"ק בראשית כ"ה תשרי תרפ"ח.

מן הרע ברחתי אבל את הטוב עוד טרם מצאתי ויתן האלקים ויהי רק טוב מנפש ועד בשר...

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע חלק ב' עמ' סג-10)

מכתבי כ"ק אדמו"ר בקשר לשנת המאה

לרגל שנת המאה למאסר והגאולה של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע (י"ב תמוז תרפ"ז), הננו להגיש בזה מכתבים מכ"ק אדמו"ר מהשנים תשלט-מ לרגל שנת המאה ליום הולדתו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע (י"ב תמוז תר"מ).

- ה'תשל"ט -

לכל המשתתפים בהתוועדות דחג הגאולה ולכל אחבנ"י – שליט"א

שלום רב וברכה!

שבת שלום ודחג הגאולה שמח והתוועדויות פעילות וביתר שאת, כמתאים להתחלת שנת המאה להולדת בעל הגאולה, אשר כדבריו לא אותו בלבד גאל הקב"ה, כי אם גם כו' כמבואר במכתבו.

ופעילות בפרט במעשה שהוא העיקר – בתורה ומצותי'.

מתחיל בהמבצעים דאהבת ישראל חינוך תורה תפלין מזוזה צדקה בית מלא ספרים נש"ק כשרות טהרת המשפחה,

ובאופן דתענוג ודשמחו צדיקים, ועמך כולם צדיקים, בהשם.

וכ"ז יחיש עוד יותר הגאולה דינחם לבטח ויביאם אל גבול קדשו הר זה קנתה ימינו, בביאת משיח צדקנו.

לחיים, לחיים ולברכה.

/ מקום החתימה /

* * *

- ה'תש"מ -

ב"ה, בחודש הגאולה, תמוז, ה'תש"מ
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה

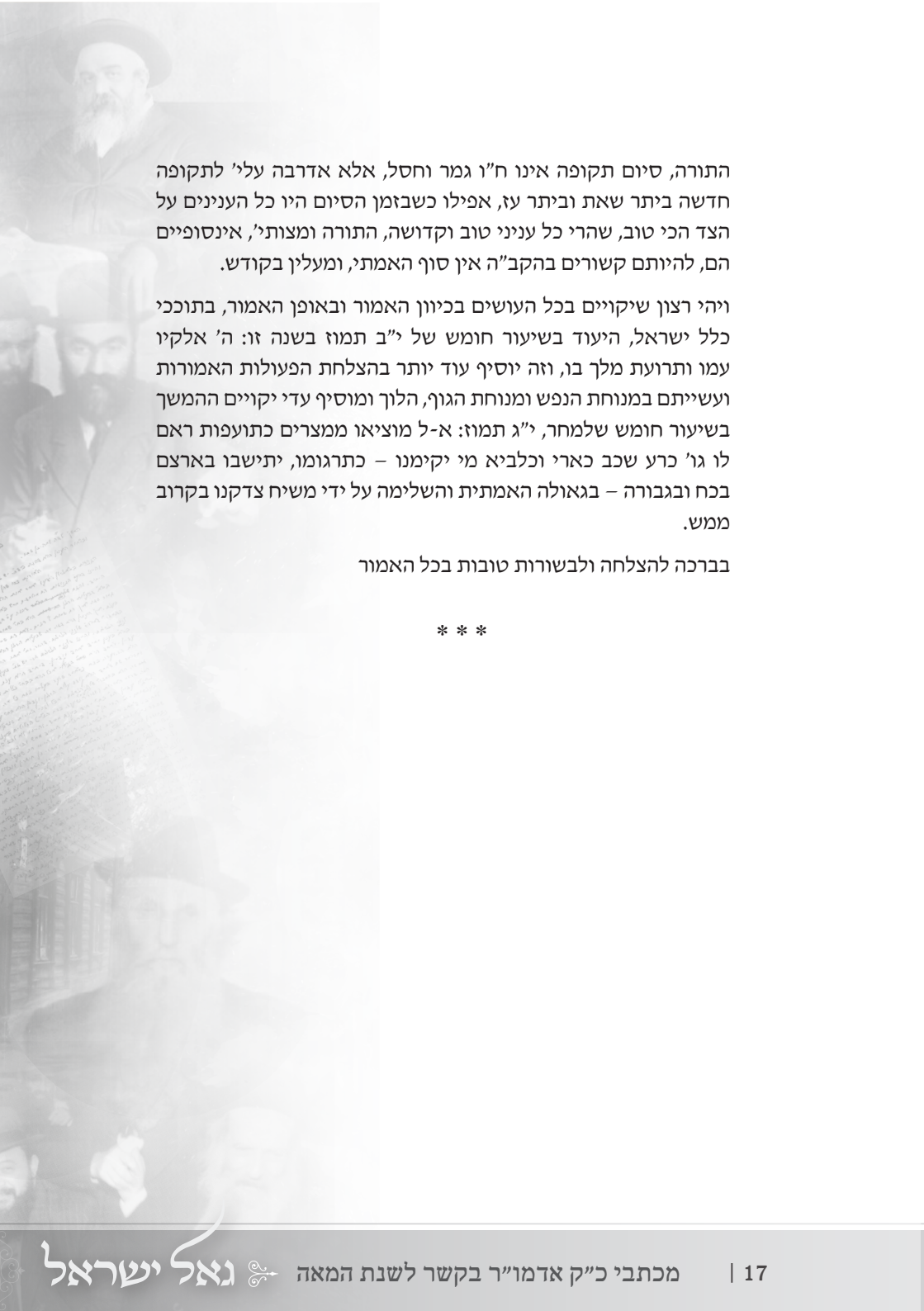
מאשר אני קבלת מכתבם דו"ח, והשי"ת ימלא משאלות לבבם לטובה.

ודבר בעתו, בסמיכות לחג הגאולה י"ב-י"ג תמוז של כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכידוע פרשת מאסרו וגאולתו בימים ההם בזמן הזה, עת להתבונן בתוכן פרשה זו ומשמעותה לכל אחד ואחת מבני וננות ישראל בכל מקום שהם. ובפרט שבעל הגאולה הורה במכתבו אשר שלח לחגיגת י"ב תמוז הראשונה – בשנת תרפ"ח: "לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז, כי אם כל מחבבי תורתנו הק', שומרי מצוה, וגם אשר בשם ישראל יכונה", כו'. והרי רואים אנו בעליל, מהשתלשלות כל הקורות את עמנו בכל תפוצות ישראל מאז ועד הנה, איך שגאולתו היתה מפנה וגאולה לכל יהדות המדינה ההיא ולכל עמנו, הכלל והפרט.

ואחת הנקודות הבולטות בזה היא, כמדובר כמה פעמים, שכשיהודי מחליט בתוקף ובלי חת להתנהג בחיי היום-יום על פי התורה, תורת חיים, בלי פשרות, וזה כולל כמובן, השפעה על כל הסביבה והעשי' בכיוון זה במידה הכי גדולה, מתוך אהבת ישראל, ואהבת לרעך כמוך, אז סוף סוף מתגבר על כל הקושיים ונגאל מכל ענינים המבלבלים, ועד – לעשי' בכל האמור בהרחבה עוד יותר מקודם.

ואף שמי ידמה לבעל הגאולה, אבל כיון שהורה והדגיש בפירוש, כנ"ל, שגאולתו יש לה שייכות לכל אחד ואחת מישראל, ובפרט לאחר שסלל הדרך, ועוד זאת שהקושיים שפוגשים עכשיו בפעולות אלו רוב המקומות אינן לפי ערך כלל לגבי אותם שבעל הגאולה הי' צריך להגבר עליהם, הרי מובטח לכל ההולכים בעקבותיו שה' מצליחם.

ואם הדברים אמורים בכל שנה ושנה, על אחת כמה וכמה בנוגע לשנה זו, שנה מיוחדת ומסוגלת, שנת המאה להולדת בעל הגאולה, שיום הולדתו, י"ב תמוז, הוא גם יום גאולתו והרי מנהג העולם, מיוסד על כמה מאמרי חכמינו ז"ל, לציין תקופה של מאה שנה. וכמו בכל עניני

התורה, סיום תקופה אינו ח"ו גמר וחסל, אלא אדרבה עלי' לתקופה חדשה ביתר שאת וביתר עז, אפילו כשבזמן הסיום היו כל העניינים על הצד הכי טוב, שהרי כל ענייני טוב וקדושה, התורה ומצותי', אינסופיים הם, להיותם קשורים בהקב"ה אין סוף האמת, ומעלין בקודש.

ויהי רצון שיקויים בכל העושים בכיוון האמור ובאופן האמור, בתוככי כלל ישראל, היעוד בשיעור חומש של י"ב תמוז בשנה זו: ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו, וזה יוסיף עוד יותר בהצלחת הפעולות האמורות ועשייתם במנוחת הנפש ומנוחת הגוף, הלך ומוסיף עדי יקויים ההמשך בשיעור חומש שלמחר, י"ג תמוז: א-ל מוציאו ממצרים כתועפות ראם לו גו' כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו – כתרגומו, יתישבו בארצם בכח ובגבורה – בגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור

* * *

שער המאסר והגאולה

סיקור פרשת המאסר והגאולה
והתייחסות גדולי ישראל

סקירת אירועי המאסר והגאולה והתייחסות גדולי ישראל

החרדה בעולם היהודי ממאסר האדמו"ר הריי"צ

לאחר שנודע דבר מאסרו של הרבי, העולם היהודי קיבל זאת בתדהמה, בכל העולם התפללו היהודים לשחרורו וועד פעולה מיוחד הוקם למען הצלת הרבי מהכלא. הוחלט להשתדל בדרגים הגבוהים באמצעות הרב מרדכי דובין, ציר יהודי מלטביה, ובאמצעות גברת פישקובה, אשתו של סופר רוסי מפורסם ויו"ר ארגון הצלב האדום במוסקבה - המוסד למען אסירים פוליטים.

כל רגע היה יקר, בכל רגע עלול היה ראש הג.פ.או. הלנינגרדי - מסינג האנטישמי, להחליט להוציא את הרבי להורג רח"ל.

בינתיים, קיבל הרבי תנאים והקלות בבית הכלא ומצבו הוטב, אם כי לא קיבל בדל מידע מהעולם החיצוני. מידי יום אמר הרבי תורה בפני האסירים בתאו ואחר כך רשם על בדלי סיגריות את זיכרונותיו ודברי תורה.

**

באותם ימים, היו כמה וכמה מגדולי ישראל ששחו בדאגה אודות מאסר הרבי ואף נקטו פעולות הן במישור הרוחני והעיקרי והן במישור המעשי והגשמי.

הרה"ח ר' ישראל חיים אשרי בעל 'שיח זקנים' סיפר כי בשנת תרפ"ז - שנת מאסרו של הרבי - שהה הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע בווינה לצרכי רפואה ובאחד מהימים שם פעמיו אל מעונו של הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע על מנת לבקרו.

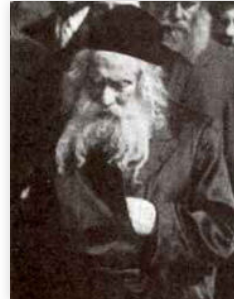
שני הצדיקים הסבו יחד אך לא דיברו כלום. לפתע הרה"ק מבעלזא אמר בקול נרגש: "הרבי מליובאוויטש נמצא בתפיסה, הוא "א גרויסער מסירות נפש איד", ה' יעזור שישוחרר".

באותה העת היו אף מגדולי ישראל שקראו לצאן מרעיתם להתפלל לשלום הרבי.

הגאון הגדול רבי יצחק פלקסר זצ"ל ראב"ד אגודת ישראל וחבר מועצת גדולי התורה, סיפר שכאשר נודע בפולין על הושבת רבינו במאסר, הורה הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור זי"ע לכנס את כל ילדי ישראל לתפלה וזעקה לה' הטוב ולעורר רחמי שמים.

במהלך ימי שבת הרבי במאסר, הופצו באה"ק שמועות מוטעות על דבר שחרור הרבי. כאשר שמועה זו התבדתה, רבני הבד"צ של העדה החרדית בירושלים הוציאו מכתב בהול ובו קראו לציבור להמשיך להרבות בתחינה לשחרורו של רבינו. להלן קטעים מתוך המכתב:

"לצערנו הגדול הוכחשה השמועה ע"ד שחרורו של האדמו"ר מליובאוויטש... אחב"י, האדמו"ר

הרה"ק בעל ה'אמרי אמת' מגור זי"ע

שליט"א הוא

הרוח החיה באופני היהדות ברוסיה, ובמסירת נפש ממש, מרביץ פעלים לתורה ולדת הוא אור המאיר בחושך וערפל. רבא דעמי' ומדברנא דאומתיה, להקים עולה של תורה שלא תשתכח ח"ו. ומאסרו של האיש הדגול מרובה הוא גזירת כלי ח"ו על כמה וכמה ישיבות ובתי הדת וחבורות קדושות שהאדמו"ר שליט"א סוכך עליהם. תורתנו הקדושה שרוי בצער,

'קול קורא' מהבד"ץ להתפלל לשחרור רבינו

וכולנו מחוייבים להרבות בתפלה ובתחנונים לד' הרחמן כי ייתן בלב שרים להתחסד עמו ולשחררו מבית הכלא".

את המכתב חתמו רבני הבד"ץ בתקנה לפיה בכל מניין ומניין יאמרו המתפללים מספר פרקי תהילים לזכות שחרורו של הרבי, ואף הכריזו על עצרת תפלה רבתית שתתקיים בשריד בית מקדשנו - הכותל המערבי.

פעולות הגה"ק ממונקאטש לשחרור רבינו

כאמור, פעולותיהם של גדולי ישראל לא הסתכמו אך ורק במישור הרוחני והמכריע, אלא שלחו ידהם ועמלו על שחרור הרבי בדרכים שונות. בין היתר שיגרו מברקים לגורמים מכריעים בברית המועצות ובארגונים בין-לאומיים, היו שאספו כספים (כדלקמן) ורבים הפעילו קשרים.

כ"ק האדמו"ר ממונקאטש שליט"א, סיפר כי זקנו אדמו"ר הגה"ק בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש זי"ע פעל ללא לאות לשחרורו של הרבי, הוא כיתת רגליו ואסף סכום עצום של מאה אלף מטבעות צ'כיות לטובת השחרור. מטרת אסיפת הכסף הייתה לשכור את שירותיו של עורך דין מכובד שיועיל בכל הדרכים המשפטיות להקל על הרבי ואף להביא לשחרורו המייד.

הגה"ק בעל 'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע

כאשר חזר שלוחו של המנחת אלעזר הרה"ח ר' דוב מאן ז"ל וסיפר שעורך הדין מסרב ליטול את הכסף ומוכן לפעול רק אם הרבי ממונקאטש יבטיח לו "עולם הבא".. מיהר ה"מנחת אלעזר" והזמין שני סופרים, כתב וחתם על תעודה מיוחדת כי הוא מבטיח לעורך הדין "עולם הבא"..

עוד הוסיף בנועם שיחו, כי ה"מנחת אלעזר" נשא באותה עת דרשת התעוררות מיוחדת בה אמר: "כאשר חיילי צבא הולכים לקרב ומבקשים להבקייע את האויב, לא טוב יעשו

אם כל אחד יתמקד בנקודה אחרת. כדי להצליח, על כולם להתלכד סביב המטרה המרכזית", והמשיך: "ואולם כדי להצליח יש להתרכז סביב בקשה מרכזית אחת, והיא שהקב"ה יגן על גדול וצדיק הדור, ואז ממילא כל שאר הענינים יבואו על פתרונם".

נוסף לכל זה, הרה"ק ה"מנחת אלעזר" פנה אז לנשיא צ'כיה טומאש מסריק, ותיאר בפניו את הרבי כ"אוטוריטה הגדולה ביותר בעם היהודי" שפירושו בעל הידע הרחב ביותר בתחום היהדות.¹

יהודי גרמניה למען הרבי

פרק מיוחד במערכת קשריו של הרבי הריי"צ עם יהודי גרמניה ועסקניה, היה בפעילותם לשחרורו לאחר מאסרו בלנינגראד על ידי הג.פ.א. בט"ו סיון תרפ"ז. וכך מסופר בעניין זה ב"ספר התולדות" לאדמו"ר הריי"צ²:

הועד המיוחד שטיפל בהשתדלות לשחרור הרבי, החליט להימנע מכל פניה אל גורמים מדיניים וציבוריים שמחוץ לרוסיה, מחשש שלא לסבך את המצב. ברם, דבר מאסרו של הרבי נודע בעולם הגדול ממקורות פרטיים. מברקים ומכתבים רבים השואלים לשלומו של הרבי, נתקבלו בחוגים הקשורים אל הרבי, מארצות רבות, מאנגליה, גרמניה, צרפת, ארצות הברית, ארץ ישראל ומהארצות הסקנדינביות. אולם, כל אלה נשארו ללא מענה, מתוך הנימוק האמור שלא ייראה הדבר בעיני השלטון הסובייטי כניהול תעמולה בחוץ לארץ נגד ברית המועצות.

היהדות העולמית החלה בפעולות להצלת הרבי על דעת עצמה.

ביחוד עמלו יהודי גרמניה. הרב ד"ר מאיר הילדסהיימר, רבה של ברלין, וד"ר ליאו בק, פנו אל ד"ר אוסקר קוהן, יהודי שהיה ציר בכונדסטאג הגרמני מטעם המפלגה הסוציאליסטית, ובקשו את עזרתו להצלת הרבי

(1) מפי הרה"ח ר' אהרן אברמטשיק.

(2) חלק ג עמוד 502.

ד"ר אוסקר קוהן התגייס מיד לעבודת ההצלה. התראה עם ד"ר שטרזמן שר החוץ הגרמני ויחד עם הרב הילדסהיימר וד"ר בק התראה עם מר וויסמן סגן הרייכס-קנצלר הגרמני.

מר וויסמן הבטיח לעשות ככל אשר ביכולתו להצלת הרבי, והפעיל את יחסיו הידידותיים עם הציר הסובייטי בברלין מר קרסטינסקי, הציע בפניו את פרשת מאסרו של הרבי ובקשו לפעול לשחרורו.

תשובתו של קרסטינסקי אל סגל הרייכס-קנצלר הגרמני, הייתה:

"הנני משוכנע, שהממשלה הסובייטית לא הייתה מעוניינת במאסרו של הרבי. אני רואה בכל הפרשה, פעולת נקם בלבד מצד ה'יבסקציה' נגד הרבי הפועל בענייני הדת. לדעתי אין לממשלה הסובייטית כל עניין במאסרו של הרבי. ומאמין אני שאפשר יהיה להסביר את כל העניין בפני הממשלה ואני מצדי אנצל את כל האמצעים שברשותי לעשות זאת ולעזור לשחרורו של הרבי".

ואכן, קרסטינסקי לא השהה ביצוע הבטחתו ופנה מיד למוסקבה בעניין זה.

השתדלותם של יהודי גרמניה, בתוך ההשתדלות הכללית לשחרור הרבי, הביאה לביטול מאסרו של הרבי הריי"צ. בג' בתמוז הודיעו לרבי כי הגזר דין המוות שהוטל עליו הומתק והוא הובל לגלות בקוסטרומה, ובי"ב תמוז התבשר כי הוא יוצא לחופשי.

שיחרור רבינו וקביעת יום י"ב בתמוז ליום חג

לאחר מאמצים רבים לשחרורו של רבינו, מצד גורמי ממשל, חסידים ואדמו"רים, שוחרר רבינו לשמחת כל בית ישראל שחרדו לשחרורו.

בשנת תרפ"ח, לקראת יום השנה הראשונה לשחרורו מהמאסר, כתב בעל הגאולה מכתב קודש מיוחד, תאריך המכתב הינו ט"ו בסיון תרפ"ח. את המכתב כתב הרבי ממקום מושבו בריגא לאחר יציאתו מרוסיה אל אנ"ש ומחבבי התורה ועוסקיה בכל אתר ואתר, ובו כתב:

"... חסדי ד' כי לא תמנו, וזכות אבות הקדושים כי לא כלו ולא יכלו

להולכים בעקבותם לעד ולנצח נצחים, הנה ביום השנים עשר לחודש תמוז, בשלישי לסדר הנני נותן לו את בריתי שלום, גאולה ניתנה לי.

לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב בתמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה, כי כל אש ישראל (מבלי התחשב עם מצבו הפרטי בשמירת וקיום המצות) לבבו תמים עם ד' ותורתו.

היום שנים עשר לחודש תמוז הוא יום חג גאולת עוסקי הרבצת תורה, כי ביום ההוא נודע גלוי לעין כל כי העבוד הגדולה אשר עבדתי בהרבצת תורה וחזיון הדת, מותרת היא על פי חוק המדינה, הנותנת זכות חופש לשומרי דת כלשאר אזרחי המדינה."

לאור קריאתו המיוחדת של רבינו, יצאו גדולי ישראל ובראשם גאב"ד ירושלים מרו הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, באגרות ומודעות ובהם איחולים נלהבים לרבינו.

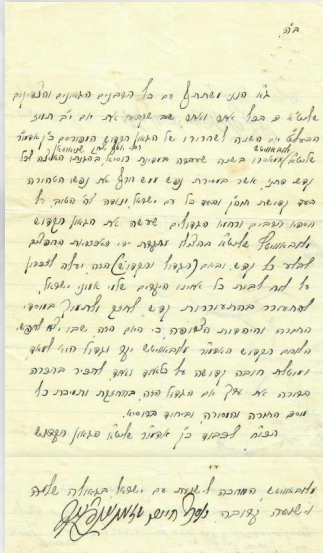
לא רק רבה של ירושלים נרגש מגאולת רבינו: באותם ימים פורסמו ב'קול ישראל' ברכות ממרכז אגודת ישראל, מהעדה החרדית ועוד, ובראש כולם איגרת חמה משיבתנו - ישיבת תורת אמת - שעמדה בנשיאות רבינו.

הרב זוננפלד או יצא בקריאה מיוחדת לציון את יום י"ב בתמוז - כבקשת בעל הגאולה, וקרא להוסיף ביום זה בקיום התורה. הוספה זו, אמר הרב, נדרשת בפרט מהיהודים אשר במדינת רוסיה.

מכתבו הנדיר של רבי יוסף חיים

ברכתו של הרב זוננפלד מתפרסמת ב'קול ישראל' ביטאונה של היהדות החרדית דאו

זוננפלד זצוק"ל, רבה של ירושלים, פורסם ב'קול ישראל' בגליון י"א תמוז תרפ"ח. וז"ל:

גם אני הנני משתתף עם כב' הרבנים הגאונים והצדיקים שליט"א, די בכל אתר ואתר שקבעו את יום י"ב תמוז הבעל"ט, יום השנה לשחרורו של הגאון הקדוש והמפורסם כ"ק האדמו"ר רבי יוסף יצחק שניאורסון שליט"א מליובאוויטש, בשנה שעברה במדינת רוסיא הסובייטית, בהגנתו האמיצה לכל קדשי דתנו, אשר במסירות נפש ממש חרף את נפשו הטהורה בעד קדושת תוה"ק ובעד על עם ישראל. ונודה לה' הטוב על חסדיו הרבים ורחמיו הגדולים שעשה עם הצדיק הקדוש מלובאוויטש שליט"א, בהצילו מתגרת הידים האכזריות החפצים לבלוע את כל

'קריאת קודש' מהרב זוננפלד לחוגג את יום השחרור

קודש ה' וביום הזה יעלה לזכרון על לוח לבות כל אחינו היקרים שלומי אמוני ישראל, להתעורר בהתעוררות קודש, לחזק ולתמוך במוסד התורה והיהדות הצרופה [...]

הכותב וחותם לכבוד כ"ק האדמו"ר שליט"א הגאון הצדיק מליובאוויטש, המחכה לישועת ישראל בגאולה שלמה,

יוסף חיים זאננפעלד

**

כמו כן, הגריי"ח זוננפלד כתב מברק מיוחד אותו שיגר אל רבינו:

ברכת קודש ליום השחרור של כבוד קדושתו, ויכה לראות בהרמת קרן התורה והיהדות.

למברקו של הרב זוננפלד ענה הרבי:

ב"ה ג' ט"ו תמוז תרפ"ח

כבוד הרה"ג המפורסם בכל מרחבי תבל וקצוי ארץ,
בעל מדות תרומיות, הנודע בשם תהלה בתוככי העוסקים
בחזיוק הדת והאמונה, מרביץ תורה, עה"י [עמוד הימיני] פטה"ח
[פטיש החזק] כו' וכו' כש"ת מוהר"ר יוסף חיים שליט"א

אחדש"ה כת"ר שליט"א.

בשמחה קראתי ברכת כת"ר לימי י"ב וי"ג תמוז, ויתן האלקים אשר
יתקיימו כל הברכות בגו"ר, ומקרב לב עמוק אביע תודתי בעד ברכת
כת"ר.

[...] ויקבל החוה"ש והברכה מאדה"ש כאוות נפשו ונפש הדו"ש ומכבדו
כערכו הרם ונשא.

מכתב הרה"ק מראחמסטריווקא

שאר בשרו של רבינו, הרה"ק רבי מנחם נחום מראחמסטריווקא זצוק"ל
שיגר מכתב ברכה מיוחדת לרגל י"ב בתמוז הנושא את התאריך "א' פנחס
י"ג תמוז תרפ"ח", ובו מברכו לרגל יום השנה להצלתו. במכתב מבקש
מהרבי ברכה עבור שידוך נכדו - הרה"ק רבי יוחנן, וז"ל המכתב בפרסום
ראשון:

**שפעת ברכה וכל הטוב לכבוד ש"ב הרה"צ המפורסם לשם ולתהלה
בכל קצוי תבל (?) כש"ת מוהר"ר יוסף יצחק שניאורסאהן**

ביום ו' [הע'?] נתתי לכ' טיליגרמה של ברכה ליום מלאת שנה ליציאתו
[מהיות?] אסיר יתן נא כ"ק [?] ובמהרה בימינו ייצאו ממסגר אסיר
בגלות קשה ומרה גלות הגוף והנפש של אחבנ"י במדינת רוסיא כי כבר
כשל כח הסבל מרוב הצרות והתלאות אשר מצא אותם שמה כידוע!

ועתה הנני להודיע לכ' ש"ב שיח' שברוך ד' שהחינו והגיענו [לחוג?]
כלולת נכדי היקר ירא ד' באמת ה"ה החתן כמ"ר יוחנן שיח' בן בני הרב
ר' דוד שיח' עב"ג הכלה מרת אסתר רבקה תי' בת ה"ר נחמן (?) יח' מפה

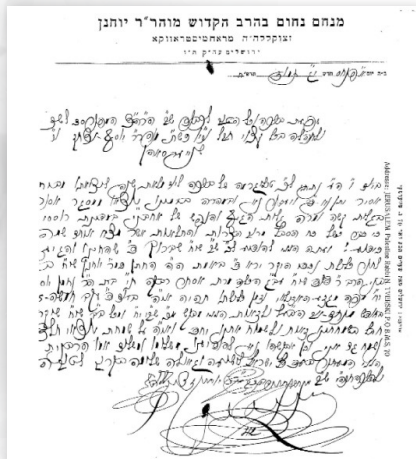
מגזע (?) וזמן כלולתו תהיה אי"ה ביום ד' עקב חמשה עשר בחודש מנחם-אב הבע"ל ולזאת הנני מבקש מכ' ש"ב יח' ומכל ב"ב שיח' שיקחו חבל בשמחתינו זאת ולשמוח אתנו יחד ואי"ה על שמחת יוצאי

חלציו נשמח גם אנו וכן אבקשהו נא להודיענו משלומו ומשלום אמו הרבנית

הנני המעתיר בעד כל ישראל לישועה לגאולה שלימה בקרוב לטובה ולברכה תכה"י

ש"ב מנחם נחום בכ"ק מור"ר יוחנן זצוקללה"ה

למכתב זה ענה רבינו כדלהלן:

מכתב הרה"ק רבי מנחם נחום מראחמסטריווקא זי"ע

ב"ה ד'ט"ו מנ"א תרפ"ח ריגא

כבוד ש"ב הרה"צ המפורסם לשם ולתהלה בכל מרחבי תבל בן של קדושי עליון, גזע תרשישי קדש הקדשים, יראת ד' אוצרו, בעל מדות תרומיות כש"ת מוהר"ר מנחם נחום שליט"א.

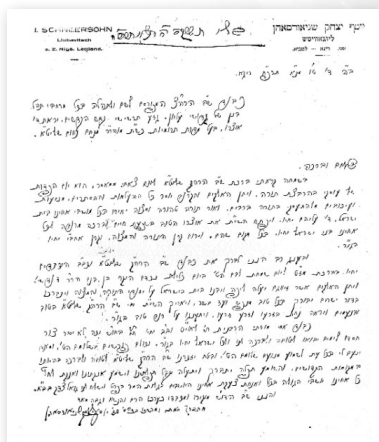
שלום וברכה.

בשמחה קראתי ברכת ש"ב הרה"ק שליט"א ליום צאתי ממאסר, הוא יום הפדות של עוסקי בהרבצת תורה, ויתן ה' אלקים ובקרוב יוסר כל ההעלמות וההסתרים, מניעות ועיכובים מלהתעסק בתורה ברבים, ואור תורה טהורה ומצוה יאירו בכל מושבי אחינו בית ישראל, ד' עליהם יחיו, ויפתח השי"ת את אוצרו הטוב בשפעת חיים וברכה מרובה לכל אחינו בני ישראל יחיו, בכל מקום שהם, וירום קרן התורה והמצוה, וקרן אהב"י יחיו בגור"ר.

ובעג רב הנני לברך את כבוד ש"ב הרה"ק שליט"א וכב"ב הנכבדים יחיו

בברכת מזו"ט ליום שמחת לבם הט' ביום כלולת נכדם היקר בן בנם הר"ר דוד שי', ויתן ה' אלקים אשר זיווגם יעלה ליפה ויבנו בית בישראל על יסודי התורה והמצוה ויתברכו בדור ישרים יבורך בכל טוב מנפש ועד בשר, ויארץ השי"ת ימי ש"ב הרה"ק שליט"א בטוב ובנעימים ויראה נחת בזרעו וזרע זרעו, ויתענגו על רוב טוב בגו"ר.

כבוד אמי מורתי הרבנית תי' לאוי"ט וב"ב יחי' ת"ל ברו"ש וכה לא יסור צור חסדו לימים יבואו לטובה ולברכה לנו ולכל ישראל יחיו בגו"ר, וכולם פורשים בשלומם הט', ומאד ינעם לי בכל עת לשמוע מנועם שלומם הט', ובטח יזכרנו ש"ב הרה"ק שליט"א לטובה ולברכה בהיותו במקומות הקדושים, והשומע תפלה יתברך ויתעלה יקבל תפלתנו וישמע אנקתינו ואנקת לחץ כל אחינו יושבי הגולה בכלל ואנחת צעקת אחינו היושבים בגלות המור בפרט וישלח לנו גואל צדק בב"א.

מענה כ"ק אדמו"ר מהר"ייצ' ז"ע להרה"ק מראמסטריוקא ז"ע

הנני ש"ב הדו"ש מוקירו ומכבדו כערכו הרם והנשא וגבה מאד, מתברך מאתו ומברכו בכט"ס ש"ב

יוסף יצחק שניאורסאהן

משא הרה"ק מאמשינוב בהתוועדות י"ב תמוז בשאנחאי

מלבד החגיגות הרבניות ביום השנה הראשון, גם בשנים שלאח"ז נערכו חגיגות של חג הגאולה י"ב תמוז.

סיפר על כך הגה"ח רבי חנניה יוסף אייזנבאך זצ"ל ראש ישיבת תומכי תמימים בבני-ברק:

"בי"ב תמוז תש"ב, בזמן שבחורי ישיבות תומכי תמימים, ישיבת חכמי לובלין וישיבת מיר שהו בשאנחאי, התקיימה התוועדות חג הגאולה כסדרה, בראשות כ"ק האדמו"ר הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב זי"ע, שאמר אז ביאור על המדרש בפר' אמור דכתיב "כל הקרבנות בטלין חוץ מקרבן תודה", כי עניין התודה הוא ההכרה בבעל הנס, כי אין בעל הנס מכיר בנסו.

הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב זי"ע

ובמה שזוכה שמכירו אז הוא מודה על ההכרה, כי מקוטן בעלי הדיעה אין רואים ומרגישים את הנעשה, ואולם בבואו לדרגה והשגה גבוהה יותר אזי הוא מכיר ומרגיש

עניין התודה, וככל שמרגיש יותר ויותר הוא מכיר ומודה, ולכן לעתיד שמלאה הארץ דעה את ה' יכירו בהשגה נפלאה את הטוב והחסד,

ובמיוחד הוא בתלמידי חכמים שכל זמן שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם, אולם ההכרת תודה היא גדולה יותר, והאריך בזה עוד".

שער

תורת אמת

ישיבת 'תורת אמת' וכ"ק אדמו"ר
מוהרי"צ זי"ע

מכתב הנהלת הישיבה לרבי הרי"צ לקראת חג הגאולה הראשון

לאורך כל השנים עמדה ישיבתנו, ישיבת "תורת אמת", בראש החוגים את חג הגאולה י"ב בתמוז. ומידי שנה היו שולחים מנהלי הישיבה ותלמידיה מכתב ברכה, לנשיא הישיבה כ"ק אדמו"ר מהווי"צ, עדות היסטורית לכך השתמרה ממכתב מיוחד שכתבו הגאון רבי משה לייב שפירא זצ"ל, ראש הישיבה דאז, והרה"ח ר' שמעון גליצנשטיין ע"ה, מנהל הישיבה, בה מברכים את הרבי הרי"צ על שחרורו, לרגל חג הגאולה הראשון בשנת תרפ"ח.

ב"ה, י"ג בתמוז תרפ"ח
פעה"ק ירושלים ת"ו

אל כ"ק אדמו"ר
שליט"א.

נודה לדי' שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה, לחוג בשמחה ובחדות הנפש את היום הגדול שבו יצאה שוב השמש בהדרה בנצוח העז והקדושה, לשם ד' ותורתו, בגאולת כ"ק אדמו"ר שליט"א שהיא גאולתנו ופדות נפשנו, והצלה עמנו ותורתנו הקדושה.

מכתב ישיבת 'תורת אמת' לכ"ק אדמו"ר מהווי"צ זי"ע לכבוד י"ב תמוז תרפ"ח

שמעו שמש צדקה ומרפא, המביאה חיי אשרי, חיי קדושה חיי חסידות בעצם טהרתה חזרה מסוף העולם ועד סופו, וכל הלבבות כיירו וירגישו את האור הרב כי טוב, ובאור הזה נלך ונזכה לגאולה האמיתית בקבלת פני משיח צדקנו בב"א.

יש לנו הכבוד להגיש לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א את כל החומר שנדפס ונתפרסם על ידנו בעתוני הארץ, והננו מאושרים מאד שהצלחנו בעזה"י לעורר התנועה כבירה בין כל שדרות הישוב באר"י להוקיר ולהעריך את היום הגדול והנעלה הזה, המרץ הרב שהשקענו בהתעמולה הזאת עשה פרי להסביר ולבאר את ערך יום הגאולה לכל כלל ישראל.

המאבקים בעפר רגליו והמשתחיים מרחוק מול הדרת קדשו

משה ארי' ליב בן גינעשא שפירא

שמעון גליצנשטיין

ברכת ישיבת תורת אמת ב'קול ישראל'

בגליון השנה הראשון ל"ב תמוז, פרסמה הישיבה מודעת ברכה מיוחדת בעיתון 'קול ישראל', בה נכתב:

ישיבת תורת אמת סביעה את שמחתה הנרולה ליום הנאולה אשר בו פדה ה' את עבדו נאמן ישראל וקדושו כ"ק אדמו"ר שליט"א מלובוויטש נשיא הישיבה. יתן ה' שאור תורתו זרח ויאיר את מחשכי העולם בהנברת הצורה על החומר ובנצוח העוז והקדושה חכה לראות את כל הישיבות ובתי התורה שיסד ומתנהלים עפ"י פקודותיו עולים ברום המעלות בחומר וברוח, וכל מנפוזי הקדושות בחזק התורה והיהדות תתגשמה כחפצו האדיר ורצונו הקדוש לשוב לטוב כל הימים, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. הישיבה והחיה, תורת אמת פעהיק תיו

ברכת ישיבת 'תורת אמת' ב'קול ישראל'

ישיבת תורת אמת מביעה את שמחתה הגדולה ליום הגאולה אשר בו פדה ה' את עבדו גאון ישראל וקדושו כ"ק אדמו"ר שליט"א מלובוויטש נשיא הישיבה. יתן ה' שאור תורתו זרח ויאיר את מחשכי העולם בהגברת הצורה על החומר ובנצוח העוז והקדושה וזכה לראות את כל הישיבות ובתי התורה שיסד ומתנהלים עפ"י פקודותיו עולים ברום המעלות בחומר וברוח, וכל מגמותיו הקדושות בחזק התורה והיהדות תגשמה כחפצו האדיר ורצונו הקדוש לטוב לנו כל הימים,

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו.

הישיבה והת"ת, תורת אמת פעהיק ת"ת

מכתבי הרבי הריי"צ לישיבה לרגל י"ב בתמוז

מדי שנה היה הרבי הריי"צ משיב למכתב הברכה של ישיבת "תורת אמת" באגרת קודש מיוחדת.

להלן יובאו מספר מכתבים שנשתמרו מהרבי הריי"צ נ"ע, בו מודה על מכתביהם ומברכם לרגל י"ב בתמוז:

- תר"צ -

ב"ה ט"ז אלול תר"ץ
ריגא

**אל ישיבת "תורת אמת" יצ"ו אשר בירושלים עה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו**

שלום וברכה!

התלגרמה בברכה ליום י"ב תמוז העבר קבלתי במועדה, אלא שלא יכולתי בזמנו להשיב להם תודתי מפני שהי' אז הזמן טרם עזבי את אמריקא, והייתי עמוס עבודה מאד ולא הי' בכדי להשיב, וגם אח"כ בבואי חזרה לאירופא הייתי חלוש בבריאותי מאד עד שהרופאים אסרו עלי כל מלאכת עבודה רק מנוחה גמורה ואשר ע"כ לא יכולתי להשיב עד היום.

ובזה הנני נותן להם את תודתי בעד ברכותיהם החמות ורגשותיהם הטובים, וכל המברך יתברך ברוב טוב ברו"ג. והנני מברכם כל אחד ואחד בפרט שיחזק את לבם לתורה ועבודה.

והנני ידידם הדו"ש ומברכם בכוח"ט

יוסף יצחק

- בשנת תרצ"ז -

ב"ה ח"י תמוז תרצ"ז
פערסטאלדסדארף אצל וויען

**אל ידידינו אנ"ש, המנהלים והתלמידים של ישיבת תורת אמת,
בעיה"ק ירושלים ת"ו, ד' עליהם יחיו**

שלום וברכה,

במענה על ברכתם, – בטלגרמה – כל המברך יתברך ברוב טוב בגשמיות
וברוחניות.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר:

יחזקאל פייגין

- בשנת תרח"ץ -

ב"ה כ"ו תמוז תרח"ץ

אטוואצק

אל ישיבת תורת אמת יצ"ו

שלום וברכה,

במענה על הטע"ג בברכת מז"ט [ליום הגאולה י"ב בתמוז] ורפואה הנה
כל המברך יתברך ברוב טוב בגשמיות וברוחניות, ואתם מנהלי הישיבה
והתלמידים ד' עליהם יחיו התחזקו והתאמצו בעבודתכם והתלמידים
יחיו יצליחו בלימודם ויהיו יראי אלקים חסידים ולומדים ומאושרים
בשגם וברוח,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

יחזקאל פייגין

כרוז מיוחד לרגל י"ב תמוז

כמו כן נשתמרה מודעה שהדפיסה הנהלת ישיבת תורת אמת ונתפרסמה
ברחבי ירושלים, ובה קריאה לחגוג את י"ב בתמוז ולנצלם להתעוררות
לעניני תורה ומצוות ובה נכתב:

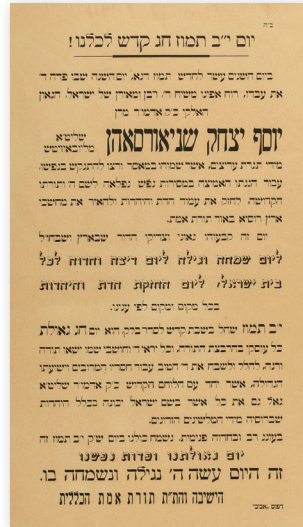
ב"ה

יום י"ב תמוז חג קדש לכלנו!

ביום השנים עשר לחדש תמוז דנא, יום השנה שבו פדה ד' את עבדו, רוח אפינו משיח ד' רבן ומאורן של ישראל, הגאון האלקי כ"ק אדמו"ר מרן יוסף יצחק שניאורסאהן שליט"א מליובאוויטש מידי תגרת עריצים, אשר שמוהו במאסר ורצו להתנקש בנפשו, עבור הגנתו האמיצה במסירות נפש נפלאה לשם ה' ותרתו הקדושה, לחזק את עמוד הדת והיהדות ולהאיר את מחשכי ארץ רוסיה באור תורת אמת יום זה קבעוהו גאוני וצדיקי הדור שבארץ ושבחור"ל ליום שמחה וגילה ליום דיצה וחדוה לכל בית ישראל, ליום החזקת הדת והיהדות בכל מקום ומקום לפי ענינו.

י"ב תמוז שחל בשבת קדש לסדר בלק, הוא יום חג גאולת כל עוסקי בהרבצת התורה, וכל יראי ד' וחושבי שמו יישאו תודה ורנה, להלל ולשבח את ד' הטוב עבור חסדיו המרובים וישועתו הגדולה, אשר יחד עם הלוחם הקדוש כ"ק אדמו"ר שליט"א גאל גם את כל אשר בשם ישראל יכונה בכלל היהדות שברוסיה מידי המלשינים הזדונים. בעונג רב ובחזוה פנימית נשמח כולנו ביום ש"ק י"ב תמוז זה יום גאולתנו ופדות נפשנו זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו.

הישיבה והת"ת תורת אמת הכללית

כרוז מיישיבת 'תורת אמת' לחגוג את חג הגאולה

חגיגת י"ב תמוז תש"ה

בכל שנה חגגו בישיבת "תורת אמת" את חג הגאולה באופן מיוחד. תיאור

מפורט השתמר בידינו על חגיגת חג הגאולה י"ב תמוז בשנת תש"ה. באותה שנה חגגו בתוספת יתירה לציון מלאות יובל שנים לפעולותיו של

הריי"צ בתחום העסקנות עבור כלל ישראל, מאז שנת תרנ"ה, כאשר בהיותו בגיל ט"ו שנה, החל לפעול בעניני הכלל לצידו של אביו אדמו"ר הרש"ב נ"ע.

עוד לפני האירוע התפרסמו ידיעות מקדימות בעיתונות התקופה. תחת הכותרת: **יובל לעבודתו הרוחנית של האדמו"ר מליובאוויטש.**

בהתוועדות זו נכחה גלריה נכבדה של רבנים שחלקם נשאו דברים.

כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע, נכח במעמד בשם אחיו הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, ונשא דברי תורה וברכה נלהבים כדרכו בקודש, על פעולותיו העצומות של הרבי הריי"צ

הנואמים הנוספים היו: הג"ר יעקב קלעמעס זצ"ל, רבה הראשי של מוסקבה שנשא דברים בשם רבני רוסיה; הג"ר יוסף גרשון הורוביץ זצ"ל, דומ"צ בירושלים וראש ישיבת "מאה שערים"; הג"ר זלמן סורוצקין זצ"ל גאב"ד לוצק, שדיבר בשם וועד הישיבות באר"י; הג"ר יהושע צימבאליסט זצ"ל, רבה של הורדנא; הג"ר אברהם חן זצ"ל, גאב"ד נובוזיקוב, והג"ר שלמה יוסף זיין זצ"ל, גאב"ד קוזומירוב.

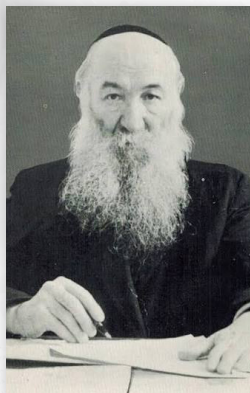
להלן דיווח אותנטי שהתפרסם בעיתונות התקופה:

קטעי עיתונים המפרסמים על חגיגות יום הגאולה

חגיגה בירושלים ליובלו של האדמו"ר מליובאביץ

חגיגה מפוארת ורבת עם לכבוד יובלו של אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש התקיימה ביום א' י"ג תמוז בשיבת "תורת אמת" שבבית הכנסת חב"ד בירושלים. על יד שולחנות ערוכים, שסודרו מסביב לארבע כותלי בית הכנסת כמין חית"ת, הסבו מלתה ומשמנה של ירושלים. יו"ר המסיבה הרב ש. י. זווין תאר לפני הנאספים את פרשת ערכו של החג הכפול שיחרורו של הרבי לפני י"ח שנים, בי"ב תמוז תרפ"ז, ממאסרו בעוון החזקת רשת מסועפה של חדרים, ת"ת ושיבות ברוסיה הסובייטית, ויובל החמישים לעסקנותו הציבורית. הוקראו מכתבי ברכה ...

הגאון רבי זלמן סורוצקין
ע"ה

נאמו: הרב רוקח מבילגוריה אחיו של הרבי מבילז שליט"א, שתאר את השפעתו של הרבי מליבאוויטש אף בערי גאליציה; הרב קלמס, רבה הראשי של מוסקבה, בשם רבני רוסיה, שהיה עד ראייה לעבודתו

הרה"ק מהר"ם
מבילגוריה זי"ע

הרבה של הרבי ברוסיה הסובייטית; הרב ר' יוסף גרשון הורביץ, רבה של מאה שערים, בשם מוסדות הישוב הישן בירושלים; הרב ר' זלמן סורוצקין, בשם "ועד הישיבות"; וזקן עסקני ורבני רוסיה ר' יהושע צימבאליסט מהורודנקה, הרב ר' אברהם חן, שעמד בין השאר על המסורת החבדית של רחמים ומידות מימות אדמו"ר הזקן בעל התניא ואילך; הרב חנוך הבלין בשם "תורת אמת" קהל וביחוד תלמידי "תורת אמת" בילו עד שעה מאוחרת בניגונים חבדי"ם ובהשראה עילאה.

תיאור חי מחגיגות ימי חג הגאולה תש"ה

להלן תיאור חי מחגיגה זו, כפי שדווח בשעתו ב"קובץ ליובאוויטש":

ימים אחדים לפני חג הגאולה י"ב תמוז, פורסמו בעיתונות בארץ הקודש ידיעות אודות ההכנות הנעשות – ביוזמת "ועד החגיגה" המיוחד, המורכב ממוסדות הרבי, כאשר כולל חב"ד וישיבת תורת אמת בראשם – לחגוג את שני הימים: י"ב וי"ג תמוז, את השמחה הכפולה של חג הגאולה – שחרור ממאסר ברוסיה בשנת תרפ"ז וחג היובל – חמישים שנות פעילות ועסקנות ציבורית למען כלל ישראל תרנ"ה–תש"ה של נשיאנו הגדול כ"ק אדמו"ר [מוהריי"צ] שליט"א.

לתפילת שחרית בשבת, י"ב בתמוז, הגיעו אורחים חשובים להתפלל יחד עם ה"תמימים" תלמידי הישיבה. הורגשה אווירת חג, בכלם שלטו געגועים עזים ולוהטים ומסירות נאמנה, לנשיאנו הגדול כ"ק אדמו"ר שליט"א.

לאחר התפילה כל הקהל, חסידים אנ"ש עם התלמידים ה"תמימים", עשו "קידושא רבה", אמרו "לחיים" ואיחלו לרבי אריכות ימים ושנים טובות ונעימות.

**כולל חב"ד און ישיבת תורת אמת מירושלים
עיר הקודש פיערט דעם חג הגאולה וחג
היובל פון איהר נשיא כ"ק אדמו"ר שליט"א**

הידיעה על החגיגה ב"קובץ ליובאוויטש"

לאחר מכן ערכו ה"תמימים" יחד באולם הישיבה את סעודת השבת, חזרו מאמרי דא"ח, קראו משיחות הרבי שליט"א, והתוועדו בשילוב שירת ניגונים וריקודים.

בסעודה שלישית שוב התוועדות; חוזרים חסידות, מתוועדים בשילוב ניגונים וריקודים עד שעה מאוחרת בלילה ומסיימים בסעודת מלווה מלכה.

יום ראשון י"ג תמוז. החגיגה הכללית התקיימה ביום ראשון י"ג תמוז. בהזדמנות זו הראתה ירושלים עיר קדשנו את רגשות ההערצה החגיגיים

(1) גל' 9 עמ' 161. מופיע כאן בתרגום מיידיש.

שלה לעטרת ראשנו כ"ק אדמו"ר שליט"א, הרושם של המפגן הגדול נותר חקוק בלבותיהם של כל הנוכחים.

הרב חנוך הענדיל הבלין, מנהל ישיבת תורת אמת פותח את הועידה בחגיגות רבה ומסביר באופן ייחודי את פרשת גדולת היום. ליד שולחנות ערוכים בהיכל ישיבת "תורת אמת" יושבים גדולי וחכמי ירושלים: וביניהם, אדמו"רים, רבנים, ראשי ישיבות, מנהלי הכוללים והמוסדות, נציגים של הישוב בארץ ישראל, אנ"ש, ידידים טובים, חסידים ותמימים. כולם מרגישים שיש להם חלק בשמחה של מצווה השייכת לכלל ישראל, משום שכ"ק אדמו"ר שליט"א מגלם את כלל ישראל; שכן באמצעות הופעותיו במשך חמישים שנה הוא הציל את קיומו, הניף עבור כולם את לפיד מסירות הנפש הסוער ועל כן משמש כמגדלור בזמנים קריטיים העכשוויים.

הרב זווין מוסר סקירה מפעילות מסירות הנפש של הרבי שליט"א בכל התחומים של חיים יהודיים מסורתיים, ברגעים המסוכנים ביותר. בחשיכה המפחידה ביותר ניהל הרבי את פעילות התורה וקיום היהדות שלו בגלוי, מבלי הבט על שום הפרעות. מה היתה תכונת היסוד והכוח של כל הפעולות הללו? זוהי – קורא הנואם – נקודת הקדושה של מסירות נפש אמיתית לשם שמירת כל הקניינים היהודיים מדקדוקי המצוות הקטנים ביותר בחיי היום-יום הרגילים והשוטפים עד להקרבה החב"דית המופלאה ביותר.

לאחר מכן מגיעה הברכה האישית של הרה"ר, הרב הרצוג והרב עוזיאל, המביעים את הערצתם לפעולותיו העל-אנושיות של הרבי שליט"א לטובת כלל ישראל, ומאחלים לרבי רפואה שלמה עם אריכות ימים ושנים טובים.

בשמו של האדמו"ר מהר"א מבעלזא שליט"א (בשל בריאותו החלשה לא יכול היה להשתתף בשמחה באופן אישי) מברך אחיו, האדמו"ר מבילגורייא שליט"א, מאחל לרבי שליט"א, בשם אחיו ובשמו רפואה שלמה עם אריכות ימים ושנים טובים. הוא מציין, שבזמן שאזור למברג וחלק מפולין היו כבושים תחת הרוסים שאבו הקהילות היהודיות המדוכאות דשם את התמדת קיומן ופעילות התורה והמצוות במסירות נפש מן ההדים המהדהדים של פעולות המסירות נפש הסוערות שהרבי

ביצע ברוסיה, בפרט זה – צועק האדמו"ר מבילגורייא – כולנו תלמידים של הצדיק מליובאוויטש, ובכך נעוצה התועלת של חגיגת יובל חמישים השנים לכבוד אישיותו הקדושה של הרבי שליט"א, אשר אינו זקוק לכבוד זה, זוהי רק התעוררות עבורנו, שאנחנו נלמד למסור את הנפש למען קיום התורה והיהדות כפי שהרבי עשה וממשיך לעשות.

הרב יעקב קלמס, לשעבר הרב הראשי של מוסקבה, מדבר בשם רבני רוסיה, בתור ידיד אישי טוב של הרבי הוא מספר על עובדות שהוא ראה בהיותו ברוסיה. הוא מספר כי בזמן שבמוסקבה ביקרה משלחת יהודית מאמריקה עם מר ורבורג בראש במטרה לפעול למען תוכנית ההתיישבות בחצי האי קרים, יצא הרבי נגד התוכנית ובערב חגיגי שנערך לכבוד המשלחת דיבר הרבי בסערה גדולה נגד התוכנית, הוא הוכיח כמה מסוכנת התוכנית לקיום היהדות. כל הנאומים שנישאו בערב חגיגי נרשמו, והג.פ.או. [=המשטרה החשאית ברוסיה] הגיע לאחר מכן והחרים את התיקיות שבהן היו מונחים הנאומים והדיווחים התיעודיים. חששו מאוד לקיומו של הרבי, לו נאומו היה נופל לידי הג.פ.או. הוא בטוח - אומר הרב קלמס - כי הם כבר לא היו משחררים את הרבי. אירע נס, והתיקיה עם נאומו של הרבי נעלמה ועל ידי כך ניצל הרבי. הרבי – אומר הנואם – הוא "רועה אבן ישראל" האמיתי. הרב קלמס מביע את התפעלותו מאישיותו האצילה של הרבי ושולח לו את ברכתו מעומק הלב שיהי' לו רפואה שלמה, שיהיה בריא וחזק וימשיך עם פעולותיו מתוך שמחה וחדוה.

הרב יוסף גרשון הורוויץ, רבה של מאה שערים, ראש ומנהל ישיבת "מאה שערים" אחד מעסקני הכלל הוותיקים ביותר, מברך בשם הישוב הישן. הוא משווה את פעולות המסירות נפש של הרבי שליט"א עם הפעולות הגדולות של אברהם אבינו, ומאחל לו רפואה שלמה וכל טוב.

הרב זלמן סורוצקין רבה של לוצק, יו"ר ועד הישיבות, מדבר בשם הוועד. הוא מדגיש כי הרבי, המייסד של ישיבות ותלמודי תורה רבים כל כך בירושלים ובארץ ישראל, ובאמריקה הגדולה והרחוקה, המכילים אלפי תלמידים, הוא במובן המעשי בעצמו "ועד הישיבות". הוא מעיר כי על הרבי ניתן לומר כמו על שמואל הנביא "כי שם ביתו" – היכן שהוא מגיע זה ביתו, הוא אינו חש עצמו זר, הוא ניגש מיד תיכף לעבודתו הייחודית

למלאכת חיזוק התורה והיהדות. הרב סורוצקין מברך את הרבי בברכה לבבית מיוחדת, שיהי בריא לאריכות ימים ושנים.

הרב הישיש ר' יהושע צימבליסט מהורודנא, סגן רבני רוסיה, ידיד אישי טוב של הרבי, מדבר בשם רבני הארץ, מביע את ברכתו העמוקה והלבבית ומאחל לרבי הצלחה וברכה עם אריכות ימים ושנים טובים.

הרב אברהם חן, הרב מנובוזיבקוב, בנו של הרה"ג החסיד הרד"צ ז"ל הרב מטשערניגוב, מדבר בשם חסידי חב"ד המקושרים שנעקדו על קדושת השם. כל הקהל נעמד.

כשדמעות בעיניו מתאר הרב חן את פעילות מסירות הנפש שבוצעה על ידי נשיאי חב"ד. הוא מדגיש שלפעולות של נשיאי חב"ד, יש שורש אחד, זוהי הנקודה של מסירות נפש אמיתית של רבנו הגדול אדמו"ר הזקן, לא עבודת מוחין בנפרד, לא עבודת מידות בנפרד, לא ניתן להפריד ביניהן, זוהי פעולת נשמה אחת גדולה ועצומה אותה נתן לנו האדמו"ר הזקן על ידי ענפי ילדיו הקדושים נשיאי חב"ד עד הרבי שליט"א, שיהי בריא וחזק ושנזכה שכיסופיו לביאת המשיח יתגשמו בקרוב.

הקהל והרבנים יחד עם ה"תמימים" תלמידי הישיבה, פצחו בריקודים והתוועדו עד שעת לילה מאוחרת מתוך שמחת הלב.

נאומו של הרה"ק מבילגורייא זי"ע בחגיגת י"ב תמוז תש"ה

נאומו המלא של כ"ק מהר"ם מבילגורייא זצ"ל בחגיגת י"ב תמוז תש"ה שנערכה בהיכל ישיבתנו הק' ישיבת תורת אמת לרגל ציון יובל החמישים לעבודת הקודש של כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע, מכתב ידו הק'.

מה שאמרתי בעיה"ק ירושלים תובב"א, ביום א' פר' פנחס - י"ג תמוז תש"ה לפ"ק, בחגיגת חב"ד לרגל חג הגאולה, ולציון יובל החמישים לעבודתו הרוחנית של המהריי"צ מליובאוויטש שליט"א

*

[מסירות נפשו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ]

א. ראשית דבר, באופן אישי אני שייך לחגיגה זו, מעבר לקרבה המשפחתית שביני לבין האדמו"ר שליט"א [זצ"ל]¹, וזאת, מכיון שהושפעתי מאוד מדרכיו ומפעליו.

היה זה, בשנים ת"ש ותש"א, בימי צר ומצוק, כאשר שהינו תחת השלטון הסובייטי, והם גזרו גזירות לסגור את התלמודי-תורה ואת המקוואות², ומלכתחילה ראינו בזה משום גזירה, ואמרנו לחשות, וכמו שמצינו בגמרא (ע"ז יח, א): "כשחלה רבי יוסי בן קיסמא, הלך רבי חנינא בן תרדיון לבקרו. אמר לו, חנינא אחי, אי אתה יודע שאומה זו מן השמים המליכוה, שהחריבה את ביתו ושרפה את היכלו, והרגה את חסידיו ואבדה את טוביו, ועדיין היא קיימת, ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה ("והם גזרו על כך", רש"י) ומקהיל קהילות ברבים וספר מונח לך בחיך. אמר לו, מן השמים ירחמו. אמר לו, אני אומר לך דברים של טעם, ואתה אומר לי מן השמים ירחמו, תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש", עיי"ש.

1) הקרבה המשפחתית שבין מוהר"ם מבילגוריי לבין האדמו"ר הריי"צ זצ"ל עוברת דרך טשערנאביל.

2) כ"ק מהר"ם זי"ע נדד בשנים ת"ש ותש"א בערים: הורחוב, סקאהל, ברעזאן ופרימישלאן - שהיו נתונות תחת השלטון הרוסי.

אולם, אחרי ההתבוננות בפעולותיו של האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א [זצ"ל], איך שהיה פועל במסירות נפש להרביץ תורה ויהדות, למורת רוחם של אנשי השלטון במדינת רוסיה, אז הושפע מרוחו עלינו, ואף אנו התעוררנו ממחשבה למעשה, לגשת לעבודה זו. פתחנו תלמודי-תורה ושיבות והקמנו מקוואות טהרה, כשהכל נעשה במסירות נפש. נמצאנו למדים, שהאדמו"ר שליט"א [זצ"ל], שהוא "האדם הגדול בענקים" שהאציל מרוחו עלינו בשנות הזעם הקשות.

*

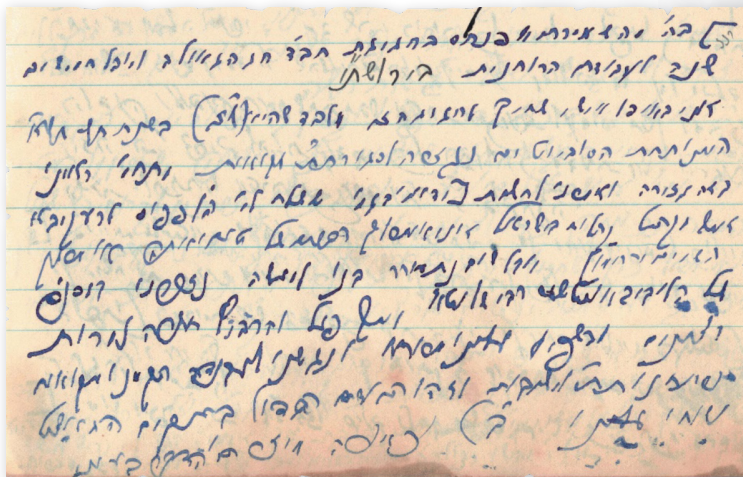
[כל מטרת החגיגה היא להרבות כבוד שמים]

ב. כפי ששמעת, הרי שהאדמו"ר בכבודו ובעצמו, ציוה לעשות חגיגה זו לרגל יובל חמישים שנה לעבודתו בקודש. ולכאורה, במבט שטחי ובמושכל ראשון, נראה הדבר מוזר מאוד, הלא האדמו"ר הוא איש גאוני ובעל שאר רוח, וכיצד ייתכן שהוא בעצמו יצווה לעשות חגיגה לכבודו, והלא ידוע הכלל (ראה מגילה לא, א): "בכל מקום שאתה מוצא גדולתו... שם אתה מוצא ענוותנותו".

אולם, אפשר להסביר את העניין, על פי הסיפור הידוע, שהרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע, כשנתקבל לרב בעיר ניקלשבורג, ובבואו העירה יצאו כולם לקראתו וחלקו לו אנשי העיר כבוד גדול. אחר כך כשנכנס אל דירת האכסניה, הכריז רבי שמעלקא בקול גדול: "ברוך הבא רבי שמעלקא, ברוך הבא!"

מובן, שהתעורר תימהון גדול אצל כל הנוכחים, כאשר לא הבינו פשר דבר. הסביר להם רבי שמעלקא את כוונתו, ואמר: אחרי שעשו לי את כל הכבוד הגדול הזה בבואי לעיר, יכולתי לבוא מזה לידי גסות הרוח ולהתפארות עצמית. והנה, מטבע הדברים, כאשר האדם יחלוק כבוד לעצמו, מבלי שהכבוד יינתן לו על ידי אחרים, הרי לא רק שזה לא יוסיף לו כבוד, אלא אדרבה, הכבוד שנטל לעצמו עוד יבזה אותו. אף אני - אמר רבי שמעלקא - חשבתי לחלוק כבוד לעצמו ללא שיינתן על ידי אחרים, ובכך לבזות את הכבוד, ולהסיר כל צל של התפארות וגבהות, ממה שחלקו לי כבוד בבואי לעיר הזאת.

ובזה פירש הרה"ק הרבי ר' שמעלקא זי"ע את מאמר המשנה (אבות פ"ב

דרשת הרה"ק מבילוגרייא זי"ע בכתב ידו

מ"י): "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך", היינו, שהכבוד שנותן לך חברך, יהא חשוב בעיניך כאילו נטלת את הכבוד בעצמך ומשלך, שהוא אינו חשוב בעיניך לכלום (ראה "שמן הטוב", סיפורים אות לב; "דרך נחומיך" עמ"ס אבות, ח"א עמוד רלא).

ואף לענייננו יש לומר, שהאדמו"ר מליובאוויטש שליט"א [זצ"ל], ידע שיחגגו יום זה בכל תפוצות העולם, ולכן צויה הוא בעצמו על החגיגה, כשכוונתו בזה היא, ראשית, שהאנשים יתבוננו בפעולותיו ויעריכו אותן לנכון, בכדי ללמוד מזה, עד כמה מחויב האדם להקדיש את כל ימי חייו, לצורכם ולתועלתם של כלל הציבור.

ואם תאמר, שמץ של גאות יש כאן. לא כן הדבר, כי במושכל שני אנו רואים, שכוונתו של האדמו"ר בזה שהוא עצמו מצווה לעשות את החגיגה לכבודו, הוא בכדי לבטל בזה כל ניסיון של התפארות וגבהות, כאדם שנוטל את הכבוד בעצמו.

וכך מצינו במשה רבינו ע"ה, שהיו אנשים שהסתכלו במבט שטחי ובמושכל ראשון, ולא הבחינו עד כמה הוא רחוק מכל בדיל של התנשאות וגבהות, עד כדי כך שטעו קורח ועדתו ואמר (במדבר טז, ג): "ומדוע תתנשאו על קהל

ה" - אחרי שחשדו את משה במידת הגבהות, וזאת כי האדם "למראה עיניו ישפוט ולמשמע אזניו יוכיח" (ראה ישעי' יא, ג), וסברו שמשה רבינו מתגאה עליהם.

אולם, כאשר מתבוננים במושכל שני ובמבט על פי תורה, אנו למדים לדעת שמשה רבינו ע"ה לא את כבוד עצמו היה דורש במחלוקתו עם קורח ועדתו, כי אם כבוד שמים, כי המחלוקת כנגדו היתה נוגעת לכבוד שמים, וכמו שהעידה עליו התורה הקדושה (במדבר יב, ג): "והאיש משה ענו מאוד מכל האדם", כי בורח היה מכל שמץ של כבוד והתפארות, ולא היה הכבוד מנת חלקו כלל וכלל. דבר זה לא יכלו להבין כי אם על ידי התבוננות שהיא בדרך התורה, כי אז אפשר להבין נקודה זו.

*

[עבודת אדמו"ר הרי"צ כפנחס בן אלעזר – מכח ציווי התורה]

ג. ועתה נתבונן בפרשה דידן. הנה אמרו חז"ל (סנהדרין פב, א) שזמרי בן סלוא הביא את המדיניות לפני משה, ואמר לו: "בן עמרם, זו אסורה או מותרת, ואם תאמר אסורה בת יתרו מי התירה לך, נתעלמה ממנו הלכה. געו כולם בבכיה, והיינו דכתיב (במדבר כה, ו) 'והמה בוכים פתח אהל מועד', וכתוב (פסוק ז) 'וירא פנחס בן אלעזר, מה ראה, אמר רב, ראה מעשה ונזכר הלכה. אמר לו, אחי אבי אבא, לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני הבועל את הנכרית קנאין פוגעין בו. אמר לו, קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא".

במושכל ראשון ושטחי, נראה שפינחס היה צריך למידה יתירה של שמירה, בכדי שלא יבוא לידי התנשאות והתפארות ח"ו, אחרי שהתעטף מעצמו באיצטלא של קנאות, בשעה שנתעלמה הלכה ממשה רבינו ע"ה, והיה לו בזה נסיון גדול שלא ידבק עצמו במידת גסות הרוח ח"ו.

ואכן מצינו בחז"ל שאמרו (סנהדרין פב, ב): "התחילו שבטים מבזין אותו, ראיתם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל", כלומר, שחושדים היו השבטים בפינחס, שעשה מעשה זה מתוך התנשאות וגבהות הרוח, ואילו מידת הקנאות שבה התעטף, אינה הולמת לו.

אולם כאשר מתבוננים במושכל שני ומעיינים בזה במבט תורני, אנו רואים שהיא הנותנת, כי דווקא בגלל שפנחס נטל את הכבוד בעצמו, והתעטף

באיצטלא של קנאות, כאשר לא נצטווה מפי הגבורה, היא שעמדה לו שלא יבוא לידי התנשאות והתפארות ח"ו.

וזאת, מכיון שהתבונן פנחס בזקנו אהרן, שנבחר לשרת בכהונה גדולה מפי הגבורה, בבחינת (יומא יט, א): "שלוחא דרחמנא", בגלל מעלתו יותר מכל בני דורו, ואילו הוא לא זכה לכך שיבחר בו ה', וכל מה שעשה אינו אלא מכוח: "קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא", והיא שעמדה לו לפנחס שידבק את עצמו במידת ענוה ושפלות הרוח, ויראה את עצמו נחות דרגא, לעומתו של זקנו אהרן שנצטווה מפי הגבורה

ואף פנחס עצמו בדבריו למשה רבינו ע"ה: "לא כך לימדתני ברדתך **מהר סיני**", רמז בזה שכל מה שעשה אינו אלא מפני שכן צייתה התורה לעשות במצב הזה, וממילא אין שום מקום להתנשאות והתפארות ח"ו, כי אף שההלכה אומרת שרק "קנאים פוגעין בו", אולם, הציווי על כך הוא חלק בלתי נפרד מהתורה הקדושה, וכאשר האדם מקיים דבר שנצטוו עליו בתורה, אין לו במה להתגאות כלל.

וכמו שמצינו במדרש (רות ה, ו): "שאלו היה ראובן יודע שהקב"ה מכתוב עליו (בראשית לז, כא) 'וישמע ראובן ויצילהו מידם', **בכתפו** היה מוליכו אצל אביו", והכוונה מבוארת במפרשים (עיי"ש בפירושו "יפה ענף", וב"פרשת מרדכי" פרשת בשלח עה"פ אז ישיר משה), שראובן היה מחפש עצות ותחבולות כיצד להציל את יוסף באופן צנוע, בבחינת (מיכה ה, ח): "והצנע לכת עם אלקיך", אבל אילו היה יודע שתכתוב עליו התורה שהציל את יוסף, וממילא הריהו מצווה בדבר זה, אז לא היה חושש שיבוא לידי התנשאות והתפארות ח"ו, והיה מחזיר את יוסף על כתפו - גלוי לעין כל.

ועוד רמז פנחס במה שאמר: "לא כך לימדתני ברדתך **מהר סיני**", כי הר סיני מסמלת את מידת הענוה, שלכן ניתנה התורה דייקא על הר זה כמבואר בגמרא (סוטה ה, א), ולכן אמר משה רבינו ע"ה: "קנאים פוגעין בו", שהוא מלשון פגיעה מקרית, ולא מצד ההכנה שקדם למעשה, כי זהו דרכם של בעלי ענוה, שחושבים תמיד בעצמם שממילא לא יזכו לקיים את המצוות מתוך הכנה ראויה, ולכן הם יגשים מיד לקיים את המצוות, אפילו ללא שום הכנה מקודם (ראה ב"פרשת מרדכי" פרשת ויקרא, עה"פ ויקרא אל משה, בשם הספר "בית פינחס"). וזהו שאמר פנחס כי בשעה שירד משה **מהר סיני** -

שמרמזו על מידת הענווה, לימד אותנו ההלכה ש"קנאים פוגעין בו" - בדרך של פגיעה מקרית ללא שום הכנה, וכל זה מצד מידת הענווה שבהם.

וזהו ש"בא הכתוב ויחסו 'פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן'", בכדי לרמז שכמו שאהרן הכהן בשעה שנבחר מפי הגבורה לשרת בכהונה גדולה היה "בוש וירא לגשת" (עייין ברש"י, ויקרא ט, ז), ולא היתה בו גבהות הרוח כלל, כמו כן פנחס, בשעה שהרג את זמרי, אף שלא היה בוש וירא לגשת, והתלבש במידת הקנאות, מכל מקום, לא היתה בו גבהות הרוח, אחרי שחשב בעצמו שאינו עושה מעשה זה אלא מכוח: "קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא", ומצד שנצטוו על דבר זה בתורה שניתנה מסיני.

וכך ניתן לומר על האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א [זצ"ל], שכידוע, באו אליו אוהדיו וחסידיו וביקשו ממנו שלא יכניס את עצמו לסכנה, והפצירו בו שיימנע מפעולותיו המרובות להפצת דבר ה', שהן למורת רוחם של אנשי השלטון הסובייטי, אבל הוא לבש מחלוקת של קנאות ופעל ללא חת בארץ רוסיה, וכך גם כשהגיע לארצות-הברית, התחיל לפעול הרבה בכדי לגרש את החושך וה"עמי-ארצות" מבני אדם, ולהחדיר בהם את אור התורה. ובזכות זה יש בכוחו להרגיש את אור הגאולה, וכמו שנאמר לפנחס בשכרו (פסוק יב): "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום", ובתרגום יונתן: "ויחי לעלמא, למבשרא גאולתא בסוף יומיא", וכן יזכה לאריכות ימים ושנים טובים, כמו שכותב שם ה"ספורנו": "וזה אמנם נתקיים בפנחס שהאריך ימים הרבה מאוד מכל שאר אנשי דורו, עד שהיה משמש במשכן שילה... וכל שכן, לדברי האומר 'אליהו זה פנחס', והוא עדיין חי וקיים".

*

[קיום המצוות בדורו התבוננות והשגה]

ד. שיטתה של תנועת חב"ד היא, לקיים את המצוות המעשיות מתוך עבודה שכלית, שהיא ההתבוננות וההשגה בעבודתו ית"ש. ואף שמלכתחילה היו שדחו שיטה זו, אבל בדורינו שפשתה נגע ההשכלה שמבקש בדרכים שכליות כביכול, להחדיר את הכפירה בלבות בני ישראל, הכל מודים שהדרך הנכונה לדחות את הטיעונים השכליים מצד הכופרים היא מתוך התבוננות שכלית והבנה עמוקה בדרכי עבודת הבורא ית"ש בשילוב עם העבודה למעשה, שרק בכך יוכלו להתחזק באמונת הבורא

יתברך שמו, ולדחות את הטיעונים השכליים שמצד ה"משכילים", ולא על ידי עבודה בלי התבוננות שכלית, ודו"ק.

[ברכת י"שר כח נתונה בזה למכון 'אור הצפון'
דחסידי בעלזא שהמציאו זאת לידינו וזכות
הרבים תלוי בהם]

- נספח -

בעת ביקורו ההיסטורי של הרבי הרי"צ בארץ הקודש בחודש אב תרפ"ט, ישיבתנו הק' ומנהליה דאז ליוו את הרבי נשיא הישיבה, בתחנות מסעו,

כרוז של ישיבת 'תורת אמת' על הגעת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ זי"ע לירושלים

המשפיע הישיבה, הרב אלתר שימחוביץ', מינה את אחד מתלמידי הישיבה, ר' אברהם ארליכמן, ל'שר המשקים', שידאג שבכל אוטובוס יהיה 'משקה'.

הרב שמעון גליצנשטיין ע"ה, מזכיר הישיבה, תיאר את ההתוועדות ביומנו:

"הנהלת הישיבה סידרה לרבי סעודה יפה באולם הישיבה וסעד יחד עם כל המנהלים והתלמידים התמימים וגם מספר אנשים נכבדים מאנ"ש. כשנכנס הרבי לישיבה, קרנו אור פניו. שמחת לב פנימית והתרוממות הנפש היתה ניכרת על פניו. התלמידים והנוכחים הטיבו את לבם ביי"ש וניגנו ניגונים יפים חב"דיים.

“הרבי ניגן יחד עם התלמידים התמימים, ושהה שעה ארוכה עם התמימים שהסבו לו עונג ונחת רב”.

שיחת קודש ומאמר חסידות

הגה"ח רבי חנניה-יוסף הלפרין, שזכה לשבת מול פני הרבי בשעת הסעודה, סיפר על ששמע מפי הרבי באותה התוועדות:

“במוצאי תשעה באב נערכה סעודה קטנה עם מספר משתתפים מצומצם לפי ערך. הרבי סיפר אז הרבה על המאסר והגאולה. זכור לי שאמר, כי לאורך כל המאסר התנהגו אנשי הייבסקציה היהודים בצורה גרועה יותר מהגויים. הם היכו מכות-רצח ילדים קטנים כדי לשאוב מהם מידע על העומדים מאחוריהם. אבל, אמר הרבי, כל זה נראה כך רק מהעולם-הזה; מהעולם-הבא רואים אחרת לגמרי”.

“הרבי התבטא אז במילים, שמה שהחזיקו מרגע המאסר ועד השחרור היתה העובדה, שלאורך כל התקופה הזאת לא היתה שעה שלא ראה בה את אביו, אדמו"ר הרש"ב נ"ע”.

הרב שמעון גליצנשטיין פירסם ביומן שהדפיס את תוכן השיחה שאמר הרבי, עם תום הסעודה, לפני הנוכחים. כאן מתפרסמת השיחה בתרגום ללה"ק:

רצוני להתוועד עם התלמידים - וכהקדמה כללית לכך:

הגם ש"תורת-אמת" נוסדה מכבר, בשנת תער"ב, ובתחלת ההתיסדות שלחו מתלמידי "תומכי תמימים" להיות כזריעה ונטיעה, שידעו כי כוונת ההתיסדות היא להאיר אור, וב"ה כבר ישנם משגיחים ומשפיעים מ"תורת-אמת", אעפ"כ הנני מוצא לנכון בפגישתי הראשונה אתכם לבאר את הכוונה של התיסדות "תומכי תמימים" בכלל - ואחזור על דברי הרב ממש.

ביום ראשון ט"ו אלול תרנ"ז, קרא אבא (אאמו"ר) לכמה בעלי-בתים חסידיים (זה ה' בזמן חתונתי) אודות התיסדות ישיבה, ואמר:

התיסדות הישיבה אינה בשביל תורה, לא חסר תורה ב"ה, יש ישיבות רבות, ובכלל באזור זה לא חסרה תורה, אלא הכוונה היא להאיר אור,

שילמדו נגלה וילמדו חסידות ושזה יהיה מעורב ו'מבושל' יחד, שיהי' עם מה ללכת בשוק. אינני מתכוין למעט בדמות שאר הישיבות, אבל בהתיסדות זו הכוונה היא להאיר אור.

בפעם אחרת, מאוחר יותר, אמר אאמו"ר: הפנימיות של ברכת התורה היא כמ"ש "ונתן לנו תורת אמת וחי עולם נטע בתוכנו", שתורה תאיר בעולם ולעשות מעולם - תורה, להאיר את העולם ולעשות מעולם - אלקות.

ה'תמימים' ברוסי' - שמאז התיסדות "תומכי תמימים" כבר עברו יותר משלושים שנה - הנה עתה רואים את הכוחות שלהם בתוקף המסירות-נפש על התורה. הגם שכאשר מתחילים להזכר במצבם, הדוחק והלחץ הן בכותלי ביהמ"ד"ר והן בכלל, מצבם מחריב את הארץ, אבל הרי כל זה הוא כשנמצאים למטה על הארץ, ואילו כשמתרוממים טפח גבוה מהארץ רואים שמצד הכוונה של ירידת הנשמה בגוף וירידת התורה בבריאת העולמות בכלל - התוקף שלהם במסירות נפש הוא ענין גדול.

אע"פ שקשה מאד לשאת את היסורים שלהם, המיעוט חלב ודם, חוסר המזון וחוסר השינה, אבל כל זה הוא כשנמצאים על הארץ, ואילו כשמתרוממים טפח מעל הארץ, המסירות נפש שלהם היא ענין גדול מאד.

ברכת פרידה מיישיבת 'תורת אמת'

הכוחות שלהם בתוקף המסירות נפש בתלמידי תלמידיהם, שילדים בני 10-12 הולכים בשמחה לבית האסורים בגלל לימוד וכשמייסרים אותם בכמה עיניים שיאמרו מי למד אתם, הם אומרים: בשום אופן לא. גם אם ידקרו אותם ויגרמו להם כל מיני יסורים ר"ל, הם לא מגלים.

"תורת-אמת" היא הרי המשכה וסניף של "תומכי תמימים", לכן התלמידים שהיו בתחלת ההתיסדות ועליהם נוספו עוד הרבה, כן ירבו - לא צריך לאחל להם את תוקף המסירות נפש, הש"ת יעזור שהדוחק

והלחץ ירדו ושלא יהיו מניעות ועיכובים על תורה ומצוות, והרי לכל אחד יש מניעות ועיכובים, לא רק ברוסיה. כל כדור הארץ נמצא בגלות. יש נסיונות, מניעות ועיכובים וצריך לעבור אותם. כללות עולם הזה, "והיו ימיו מאה ועשרים", הוא רק מעבר, אלא שיש לדעת שהכוונה היא להאיר אור בעולם ולעשות מעולם - תורה.

כיוון שאני המנהל הכללי של כל הישיבות, וכפי שאבא (אאמו"ר) מסר לי בחייו בעלמא דין ובחייו בעולם העליון, הוא מצוה ומזהיר דרכי, שאני יכול לנהל רק ישיבות שענינן הוא להאיר אור, ומאחר שעל "תורת-אמת" ישנו האור מקיף ואור זכות נשיאינו - שזה יתן לכם כחות להאיר אור בעולם.

באמת היה צריך להתוועד בפרטיות, אבל מסתמא המשפיע והמנהל ר' אלטער [=הרב אלתר שימחאוויטש] מתוועד אתכם לעתים תכופות, במילא הרי יסודות העניינים ידועים, ואנו מוגבלים בזמן, צריך לדבר חסידות ושמהמילים ישאר רושם אצלי ואצלכם.

הגם שעל-פי מה שמסר לי המשפיע, שלומדים חסידות ויש כאלה ששייכים לעבודת התפילה, ותפילה אין הכוונה רק שיצאו משלילה של לא להתפלל, אלא לעבודה שבלב זו תפילה - אעפ"כ צריך לומר שהכוונה היא להאיר אור בעולם, ולא שהעולם 'משוך', אלא לעשות מהעולם - תורה.

[אחרי השיחה אמר הרבי מאמר דא"ח ד"ה אתה הראת לדעת כו'.]

לפני שיצא מאולם הישיבה ביקש כ"ק אדמו"ר, שכל תלמידי הישיבה יתאספו סביבו, ואמר:]

היו בריאים כולכם. אני נוסע, אבל לא נפרדים, המקום אינו תופס מקום וממילא אנו לא נפרדים. אחד מכם יהי לרבבה להאיר אור.

השי"ת יעזור שכוח נשיאינו וואס ער גיט אונו דעם כח אין עבודה אלקית בלימוד ועבודה שבלב, זאל אייך העלפען אז ס'זאל זיין וידגו לרב בקרב הארץ, אז זאל זיין ותורה אור, היו בריאים, לילה טוב".

הרבי הריי"צ עזב את הישיבה בשעה 21 וחצי בלילה וחזר אל בית-המלון

בס"ד
(בישיבת תורת אמת בעה"ק ירושלים ת"ו)
מוצאי ח"ב יתב הפך לשמחה באלום התמימים יחיו

אתהי הראית לדעת כי הוי' הוא האלקי' אין עוד בלבדוי. והנה באתה הראית לדעת, יש בו שני פירושים, האי דקאי על נשיי, והיינוי דלאחרי שמפרט בהכתובים הקודמים בגודל החסד שעשה הקב"ה עם ישראל כמי"ש הנהי' קדבר הגדול הזה וגוי' השמע עם וגוי' או הנסה אלקים וגוי', הנה בגלל הקירוב הגדול הלזה אתה, הכוונה נשיי, הראית לדעת, אתם באתם לידי הכרה זו, כי הוי' הוא האלקים דהוי' ואלקים כולא חד', וזהו אתה הראית לדעת, דוא האסט אן גיהייבען וויסען כי הוי' הוא האלקים, והיינו דידיעה והשגה זו בהבנה והשגה אמיתית ואשר ההשגה תפעול גם בעבודת הכירורים הוא רק בנשיי. והפי' הב' הוא דקאי על העצמות, והיינו דלאחר כל הקירוב הגדול הלזה כאמור, שבחר בנו ורוממנו וקדשנו במצותיו ונתן לנו את תורתו, הנה נוסף על כל זה הוא דאתה הראית לדעת, דהכוונה דאתה הראית הוא כמו אתה נגלית, והיינו מה שהעצמות בכיכול נתון מקום לנבראים שיהי' ביכולתם להשיג באלקות, וזהו אתה הראית, כלומר, אתה נגלת, אתה עצמות

(1) מאבר זה הוא הסניי סאבר כק אדברר מהרריצ נכסך הוהנו בארץ הקודש (ביום א, כ' מנחם-אב, עד יום ה, כ"ז מנחם-אב).

המאבר הוא חלק כזיה תביבין ישראל דהים שלח סנה זו (לעיל ע' 191 ואלך). והוא מיוסד על דיה חייב אינש לבכסוי עטריה (מהים עטריה ע' רצג ואלך). סהוא מיוסד על דיה הניל לאדמריר הוקן משנת תקמ"א (ראה ספר הסיחות תרצ"ז – תרפ"ה הסי' ע' 128).
ראא גם מאבר זה עם סיניי'ם והספית: דיה אבר רבא חייב אינש לבכסוי תרפיא (מהים תרפיא ע' קעט ואלך. תשי"ז ע' 107 ואלך. דיה כי עטר ספר חיים הסי' (מהים הסי' ע' 11 ואלך. דיה אני ישנה תשיג (מהים תשיג סיע 113 ואלך).

- ברכיבת כק אדברר מהרריצ מוצאי תענה באב תרפי' סתב:
תעה 9 נוסעים ליכיבת תורת אמת, הרבה מאניס ס"י באי להם, דריח מאבר לא גדול (מדיה חביבין ישראל [ד"הים שלח סנה זו]) מתחיל אתה הראת לדעת, כערך תעה אחת.
(2) ואתחנן ד, לה.
(3) ראה בעל התורים ואתחנן סה, לד. ראביע וספורט סה, לה.
(4) ואתחנן סה, לב.
(5) סה, לג.
(6) סה, לד.
(7) זור ח"ב טו, כ. וראה סהים תרניו סיע כה ואלך. תרחץ סיע רעא ואלך, ובס"ה.
(8) ראה גם סהים הסי' סיע 146. תשי"ז ע' 54. סה ע' 220 – כהם אדברר הוקן.

(*) מאמר הראשון סאמר ביום ג', ו' מנחם-אב בחברון ת"ו – אינו תחי' לעיע.
(**) פרסי הנטיעות והביקורים בארץ הקודש נרשמו ביומנו של כק אדמויר מהוריי"צ. גם נערך יומן ע"י אחד מאני'ם נדפס בטעתו בירושלים. שניהם נלקטו ונדפסו בספר המולדות אדמויר מהוריי"צ חלק ד'. אגרות כק אדמויר מהוריי"צ עיד הנטיעה נדפסו באגרנדקודש שלו חלק כ. חלק מרשימת דבריו במשך שהוהו בארה"ק יודפסו, אי"ה, בספר השיחות חרפי"ס.

איס נגלה להיות לדעת, אָז מי זאָל דיך קאָנען וויסען, והידיעה בהעצמות כביכול הוא כי הו'י הוא האלקים, והנהי' ידוע דאלקים בגימט' הטבעי¹⁵ וטבע ענינו שהוא מכוסה ונעלם¹⁶, דהאמיתית בלתי ניכר כלל (וכמבואר במ"א¹⁷ דאמיתית ענין הטבע הוא שהשקר נדמה לאמת, והיינו דלא זו בלבד שהאמת הוא מכוסה ונעלם וכמו טבעו בים סוף שהמים טובבים ובלתי ניכר כלל, הנה עוד זאת שהשקר נדמה לאמת, ומכ"ש דענינו של הטבע הוא דהאמת בלתי ניכר), וכמו בענין התהוות הנבראים וחיותם, דהגם שידוע לכל שהוא למעלה מהטבע, מ"מ הנה מפני הרגילות שכזה אשר כן הוא, ה"ז נעשה כמו ענין טבעי, וכמו¹⁸ בזריחת השמש ושקיעתו סיבוב והילוך הגלגלים אשר באמת הנה בזה נראה וניכר גודל הפלאת ההנהגה שלמעלה מן הטבע, מ"מ מפני הרגילות שידוע ביום הראשון אשר ביום השני יהי' ג"כ באופן כזה, ה"ז נעשה אצלו כענין רגיל, ואינו מתפעל מזה, דזהו"ע הטבע מה שמכסה ומסתיר, והו'י הוא למעלה מן הטבע, דהו'י הוא ה'י הוה ויהי' כאחד¹⁹ שהוא למע' מן הטבע, ואיכ הרי לכאורה ה'י לו לומר אתה הראית לדעת כי האלקים הוא הו'י, והיינו דאז ה'י הענין מובן כמו שהוא לאמיתתו דהטבע הוא אלקות ולמה או' כי הו'י הוא האלקים דמשמע שהוא עוד יתרון על זה שהטבע הוא אלקות, וצ"ל מהו ענינו דהו'י הוא אלקים.

והנהי' להבין כ"ו ילקו"ת כפ"י ענין אור איס²⁰, שהוא אור היינו הארה וזיו בלבד והגם דאור איס הוא התגלות העצמות מ"מ הרי אינו אלא הארה ולא עצם והיינו שהוא זיו בלבד אלא שהעצם הוא נגלה בזיו זה ואין הכוונה שהעצם נמצא בהזיו כ"א דע"י הזיו אנו יודעים את מציאותו של העצם, דהנה יש מציאות ומהות, הנה ע"י הזיו שהוא אור המתגלה מן העצם אנו יודעים את מציאותו, וכמו אור וזיו השמש המתפשט מן השמש ומאיר לארץ ולדרים עלי' הרי אין זה מה שעצם השמש מתפשט בחלל העולם להאיר על הארץ, כ"א רק זיו ואורו של השמש בלבד שמתפשט בכל מרחבי תבל. וטעם הדבר הוא לפי דעצם השמש הוא אור, ע"כ ההתגלות שלו הוא אור וזיו, דזהו הארה לבד ולא העצם ורק שנגלה בזה העצם, ולכן הנה אור וזיו השמש מן השמש הוא בדרך ממילא ואינו בא בהתעסקות השמש, שנאמר שהשמש מתעסק להאיר אור ולגלות זיו, אלא הוא בא בדרך ממילא, והוא להיותו הארה בלבד, ומהאי טעמא הרי אור וזיו השמש אינו עושה שום שינוי בעצם השמש, דלהשמש אינו נוגע כלל אם האור והזיו המתפשט מן השמש מאיר אור

(9) ראה גם לעיל ע' 204.

(10) נסמן לעיל שם הערה 15.

(11) ראה לעיל ע' 43, ע' 205, ושינ.

(12) ראה לעיל שם.

(13) ראה גם לעיל ע' 41, ד"ה טובה ישראל תר"ץ פ"ב (כה"מ תר"ץ. כה"מ קונטרסים ח"א ע, א).

(14) ראה זור ח"ג רנו, סעי'ב. פרדס סער א (סער עשר ולא תסע) פ"ט. סעיהו"א פ"ד. פ"ו.

(15) בכל הבא לקמן – ראה מאברים שבהערה 1.

(16) ראה לקו"ת פקודי ז, ב. המסך תרס"ז ס"ע קצב ואילך. המסך תע"ב ס"ע צד ואילך. סה"מ

עזרת ס"ע קטט ואילך. תרפ"א ע' רכג ואילך. תרפ"ב ע' פב ואילך. תרפ"ג ע' רכז ואילך. תש"ז ע' 125 ואילך. שם ע' 237 ואילך. ועוד.

בעולם או שיטנם עננים המסתירים על זיוו, ואין אור השמש מתפשט בעולם, והיינו דכאשר זיו השמש מתפשט בעולם ומאיר לדריים עליי אין זה מוסיף מאומה בהשמש, וכן כאשר אין אורו מתפשט אינו עושה גרעון בהשמש כלל. וכיזו הוא להיותו הארה בלבד עיכ אינו עושה שינוי בעצם השמש, וכן הוא גם באור וחיות הנפש המחי את הגוף שהוא גילוי הארה בלבד מהנפש ולא עצם, ואור וחיות זה אינו עושה שום שינוי בעצם הנפש, היינו בהנפש עצמו, דלהנפש אינו נוגע כלל אם נמשך אורו להחיות אם לא, וזה שאנו יודעים בענין הגלגולים ר"ל, דכאשר נפש האדם מתגלגלת בגוף של בהמה היז צער גדול להנפשי, הנה הצער הוא מפני שמוכרח שלא להתגלות וכל הכרח הוא צער לנפש, אבל הגילוי של אור וחיות הנפש אינו מוסיף מאומה בהנפש עצמו, דהנה צער נפשו אור בהנפש, וכמו כן ברא אותם ויברך, דבהשפעה וכן הוא גם בהשפעה עצמית דעריי נתוסף תוס' אור בהמשיע עצמו, אבל בהמשכת החיות הרי לא מצינו דעריי יתוסף תוס' אור בהנפש, וכמ"כ כשאינו נמשך האור והחיות מהנפש להחיות אינו עושה גרעון בהנפש. והגילוי הוא בדרך ממילא שלא עיי התעסקות, והגם שזהו גילוי רצוני, ומי הוא בדרך ממילא כשמקושר בהגוף היה מחי אותו, דההתקשרות הוא ככח האיס המפליא לעשות¹⁷ שמקשר רוחניות בגשמיות, דהנה הנשמה גם כמו שהיא למע' הרי יש ממנה גילויים וכחות כו', וכשמתקשרת בגוף מחי את הגוף איכ הוא בדרך ממילא דכיז הוא להיותו הארה בלבד.

והנה זהו ההפרש בין אור לשפעי, דאור הוא גילוי הארה בלבד ובהשפעה הוא מה שמהות דבר מה נמשך בהשפעתו, וכמו בהשפעת השכל הרי אין זה רק גילוי הארה בלבד אלא שזהו מה שמהות דבר מה נמשך בהשפעתו של המשפיע אל המקבל, ובא עיי התעסקות המשפיע, דמעצמו הרי לא יומשך שפע ההשכלה מהמשפיע אל המקבל כיא עיי התעסקות המשפיע, ואופן ההתעסקות הוא באופן הנוגע אל המקבל דוקא, דהנה ידוע דאופן השכלת והמצאת השכל של המשפיע בשביל ההשפעה אל התלמידים הוא להיפך ממש מכמו ענין ואופן השכלת המשפיע כמו שהוא לעצמו ובשביל עצמו, דלעצמו הרי תחלת הכל הוא ההתחכמות של המשפיע והשכלתו בנקודת ההשכלה ואח"כ באה בהתפשטות האור דבינה, שהר"ע נקודה בהיכלאני, ובוהו הוא כל ההתעסקות שלו בינו לבין עצמו לעלות בעא"עני בעומק אחר עומק בנקודת ההשכלה עד שנעשה מעין הנובע בשכלים עמוקים

(17) כי אור וחיות הנפש הוא אור פנימי. ראה דיה אהרנו שית כסיב (סה"מ השי"ע ע' 32). – הערת
 כיק אדמירר הליטיא בכה"מ תרפ"א סנהערה ו.
 (18) בראשית א. כז"ב.
 (19) הראי' היא כוח דנברך אתם כשאבר להם פרו ורבו. וראה הספך תרס"ז ע' קעו. עפי' הערת כיק
 אדמירר הליטיא בכה"מ תרפ"א והשי"ת סנהערה ו.
 (20) ראה רביא אר"ח תרס"ו.
 (21) ראה הספך תרס"ז, הספך תער"ב וסה"מ סנהערה 16. וראה גם סה"מ תרצ"ז סיע' 27. ושי"נ.
 (22) ראה לקרית ר"ם ראה י"ח, כ). וראה לעיל ע' 155. ושי"נ.
 (23) = כעילוי אחר עילוי.

ונפלאים גם בהשגה דיבינה בארך ורוחב ובטויט בהסברים ארוכים, משאיכ בענין ההשפעה אל התלמידים הוא בהיפך לגמרי דתחלה מקדים הקדמה וממשיל איזה משל והסבר ואח"כ מגלה להתלמידים ענין הסברה ההיא שהיא נקודת ההשכלה וגם זה באופן שהוא לפי ערכם, ובוהו הוא כל התעסקותו של המשפיע, איכ ההשפעה באה בהתעסקות ועושה שינוי בהמשפיע דאינו דומה כמו שהוא קודם ההשפעה בעת ההשפעה ואחר ההשפעה, דקודם ההשפעה הנה מלבד ההתעסקות הנ"ל הרי המשפיע טרוד באופן ההשפעה שהן הכליות יועצות²⁴ איך להשפיע באופן שיהי' תן לחכם ויחכם עוד²⁵, דהגם דלעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה²⁶, הנה באמת הרי בקיצור זה ישנו כל ענין האריכות והעומק שבזוהי²⁷, והיינו דבההשפעה הלזו הרי המשפיע צריך להשפיע לתלמידו כל מה שאפשר להיות בהשכלה זו גם לכשיגדל ויקום אדעת²⁸ דרבי²⁹, ועם זה הנה עתה בעת ההשפעה צריך להיות בתכלית הקצור וההעלם, והמשל בזה כמו הגרעין הנזרע בארץ הרי אין בו לא טעם ולא ריח כו' ואינו אלא גרעין בלבד, הנה מלבד זאת אשר מגרעין זה יהי' צמיחת הפרי אלא עוד זאת דגם בהפרי הנצמחת מגרעין זה יהי' גיכ גרעין לזריעה איכ הרי בגרעין זה הנזרע עתה הרי יש בו מענין הפרי אשר יוצמח מהגרעין אשר יהי' בהפרי העתיד לצמוח מגרעין זה הנזרע עתה, אלא שהוא בו בתכלית ההעלם³⁰, וכן הוא בהדברים הקצרים שבההשפעה כו', וכן הוא הטרדא בהמשפיע בעת ההשפעה להעלים ולכבוש בעצמו כל האור המאיר לו בעת ההשפעה, דהנה בהמשפיע עצמו הרי כל האור הגנוז והנעלם בהדברים הקצרים מאיר לו בגילוי ובנביעה עצומה והוא מוטריד בזה שבדעת ידבר אך ורק באותה המדידה שהמדיד עצמו לפי המקבל דעליו לא יוסיף וממנה לא יגרע, ואחרי ההשפעה הוא הסתכלות המשפיע בהמקבל להושיב את דבר ההשפעה בעמק לב המקבל למען שיהי' אצלו בקליטה טובה.

אמנם כ"ז הוא רק טרדת המשפיע בההשפעה, אבל באמת הנה גוף ועצם דבר ההשפעה עושה שינוי בהמשפיע עצמו, דעי' ההשפעה הרי נתוסף לו תוס' שכל, ובהעדר ההשפעה הרי נעשה גרעון בהשכלי שלו, והגם דיש מקום לומר דבשביל זה שלא יהי' גרעון בשכלו הרי מספיק מה שמשפיע לעצמו והיינו דזה ודאי גמור דבהעדר השפעה לגמרי הרי עי"ז נתעמם ונחשך אור שכלו, אמנם יש מקום לומר דעי' ההשפעה לעצמו נתוסף לו אור שכל, והיינו דמי שעוסק במושכלות לעצמו ואופן התעסקותו הוא שמשפיע לעצמו ע"ד ואופן שמשפיע לזולתו והיינו

24) ראה ברטת טא, א. תניא אגהיכ כטיז (קכב, סעי' ואלף).

25) משלי ט, ט. וראה אגרות יקודש אדמרי מהר"י ח"ב ע' ססד.

26) פסחים ג, ב. חולין טג, ב.

27) ראה לק"ת בשלח א, א. ביאורי הזהר פ' אחרי לאדטרר האמצעי (עו, ד) ולהצ"ז (תי"א ע' ססג).

ד), ובכ"מ – ע"פ רבב"ם הל' דיעות פ"ב הי"ד.

28) ראה ע"ז ה, ב.

29) ראה גם לק"ת בהר"מ, ב.

שמביא דבר השכלתו והשגתו בדבור, דלבד זאת דעיי הדבור הרי מתברר הענין היטב, והיינו דכל דבר חכמה ושכל כשבאה בדבור היה נעשה ברור יותר, וכמ"ש³⁰ אמור לחכ' אחותי את, דהחכ' היא ברורה אצלו כאחותי³¹, והיינו דדברי תורה הם חתוכים בפיו, דכל דבר הלכה הרי יודע אותו על בוריו ואינו אצלו רק בהשערה וכעין מדמה מילתא למילתא כ"א ידיעת הדבר כמו שהוא, דכ"ז הוא עיי הדבור דוקא דאז יודע כל ענין ברור, הנה עוד זאת דעיי הדבור הרי יש לו חיות פנימי בהענין וכמ"ש³² חיים למוציאיהם, וארז"ל³³ למוציאיהם כפה דוקא, דהחיות האמיתי הוא בדבור, וואו לעבט די השכלה אין דבור דוקא, ולזאת הנה עיי ההשפעה לעצמו יכול להיות שיתוסף לו אור שכל, אבל אחר כ"ז הנה עיקר אמיתת תוס' אור שכל הוא עיי ההשפעה לזולתו דוקא, וכמ"ש³⁴ הרבה קבלתי מרבותי הרבה קבלתי מחבירי ומתלמידי יותר מכולם, דג' ענינים אלה היה רחוקים זמ"ז לגמרי, דזה מה שהתלמיד מקבל מהרב הוא עיי ההנחה והביטול שלו, וכידוע דאמיתת ענין הקבלה הוא מה שהתלמיד מניח א"ע בהנחה גמורה ומקבל רק דברי הרב כמו שהם, והיינו אותיות הרב ועיי דוקא התלמיד מגיע ועולה אח"כ למדרי' היותר עליונה בידיעה והשגה, וזה מה שהתלמיד מקבל מחבירו הוא בידיעת ההשכלה וההתפשטות שבהשגה שהוא ענין אחר לגמרי מזה מה שמקבל מהרב, וההשפעה אל המקבל הרי לכאוי היא מדרגה נמוכה הרבה יותר מבי' המדריגות הנ"ל דרב וחבר, ואחר כ"ז אי' ומתלמידי יותר מכולם, והיינו דאמיתת הוספת ההשכלה הוא עיי ההשפעה, הרי דההשפעה עושה שינוי בהמספיע עצמו, והנה עוד זאת דהתחכמות והשכלה באים עיי השתדלות דוקא, והרע ההעמקה והיגיעה שמייגע כלי שכלו דוקא, דכל שמעמיק יותר ומייגע כלי שכלו ביותר היה מגיע אל עמוק המושכל ושכלים עמוקים יותר, דכאשר אינו מעמיק א"ע כ"כ הרי ג"כ בא אל השכל אבל הוא רק חיצוניות ושטחיות הענין בלבד, אמנם בכדי להגיע אל עומק המושכל הוא עיי יגיעה דוקא.

והנה בכדי שתהי' היגיעה להתחכם ולהשכיל הוא עיי ההשתדלות מה שמניח עצמו ע"ז, ער לייגט זיך אָפּ אויף דעם, וכמו בהשתדלות בענין גשמי הוא שפונה עצמו משאר כל עניניו והוא מסור ונתון רק בדבר זה שהוא משתדל בו, וכן הוא בההשתדלות בהיגיעה בהשכלה הוא מה שמניח א"ע בזה, והיינו שפונה מכל הענינים שלו ונכנס כולו בענין זה, ולפי אופן ההשתדלות שלו כן יהי' אופן יגיעתו והעמקתו בההשכלה אשר לפי אופן היגיעה וההעמקה הנה באופן כזה תהי' רובי' מעלת התחכמותו והשכלתו דהמשל בזה הוא ע"ד כח התנועה, דכאשר צריך להגביה משא

30) כה"ל ז, ד.

31) ע"ס כנהדרז ז, ב (תבאר בככתב כי תפח תסליג – לקיים חרב ע' 129 ואלק).

32) כה"ל ד, כב.

33) עירובין נה, א.

34) תענית ז, א (בבב"י לבחן צפת).

35) בדיה חביון ישראל הבהערה ז: רום.

קלה נמשך מעט כח מכת התנועה, וכאשר צריך להגביה משא כבדה אז נמשך כח רב מכת התנועה, דכ"ז תלוי בהכנה שלו באופן המשכת הכח מכת התנועה, כמ"כ הוא בכח השכל דלפי ערך השתדלותו בהיג"ע וההעמקה כן תהי' מעלת ההתחכמות וההשכלה, דכ"ז הוא לפי דבהשפעה הרי מהות דבר מה נמשך בהשפעתו ולכן הי' עושה שינוי בהמשפיע עצמו, משא"כ בהארה שהוא זיו בלבד, ואינו עושה שום שינוי בהמאור, ומסב"ר ז' אנו באים לידי הכרה פנימית יותר בהפרש שבין אור ושפע דהשפעה הגם שבאה ע"י התעסקות המשפיע וההשפעה עצמה היא מהות דבר מה שנמשך בהשפעתו, ומ"מ הנה ההשפעה אינה כמו המשפיע, ועם היות דזה מה שבאה ע"י התעסקות המשפיע הי' הוראה שהוא מפנימית כחו, ומ"מ הנה מזה גופא יובן דאחר כ"ז הנה ההשפעה אינה כמו המשפיע דהנה ההתעסקות הוא הצמצום מה שמצמצם עצמו להשפיע, אי"כ הי' מובן דאינו כמו העצם. וזה מה שאנו רואים במחש שיש הפרש בשכלים בין שכל גדול לשכל קטן, וגודל וקוטן השכלים הוא לפי ערך החכמים דמי שהוא חכם גדול הרי השפעת שכלו בשכלים גדולים והחכם הקטן הנה החכמות שמשפיע המה קטנים, הרי דההשפעה היא לפ"ע החכמים, דחכם גדול משפיע חכמות גדולות ועמוקות, אי"כ גם השפעה היא לפי אופן המשפיע, הנה זהו רק מה שהוא לפי אופן העצם בלבד ולא כמו העצם ממש משא"כ באור דאינו רק לפי אופן העצם, כ"א שהוא כמו העצם, ממש, נמצא דכללות ההפרש בין אור לשפע הוא דאור הוא הארה בלבד והגילוי בא בדרך ממילא שלא ע"י התעסקות ואינו עושה שום שינוי בהמאור, אבל הוא כמו העצם ושפע הוא מה דמהות דבר מה נמשך בהשפעתו ובא ע"י התעסקות ועושה שינוי בהמשפיע ואחר כ"ז אינו כמו העצם אלא כפי אופן העצם.

והנה בעומק הענין הנה יש עוד הפרש בין אור ושפע, דאור הגם שהוא הארה לבד אבל להיותו כמו העצם לכן הוא עצמו ג"כ אינו משתנה, ושפע הגם שהוא מהות דבר מה הנמשך בהשפעה, מ"מ להיותו רק כמו העצם לכן הוא עצמו ג"כ משתנה. דהנה בשכלים הרי יש שכלים אמיתים ושכלים משובשים, וכמו חכ' ושטות, דבשטות הרי יש ג"כ שכל ועומק, או כמו חכ' חיצוניות שנק' שכל משובש ואינו דומה אם משכיל שכל אמיתי או שמשכיל שכל משובש, דבשכל משובש הרי האור שכל שבו הוא ג"כ משובש משא"כ באור הרי גם כשמאיר במקום האשפה הי' טהור כמו בהארתו במקום הנקי, דיכול להיות דמעכרונית של האשפה יתערב גם בהאור והוא רק תערובת העכרונית לבד* אבל עצם האור הוא נקי, משא"כ בשכל משובש או בשכלים משובשים, הרי עצם השכל הוא משובש שהוא רע בעצם, וכמ"ש רבינו ג"ע"ג דחכ' חיצוני' מטמא חכ"ד שכנפשו ואין זה מה שיש בו רק תערובות רע כ"א הוא רע בעצם, משא"כ באור הרי זה מה שמתערב בו איזה עכרונית מהאשפה אבל הוא עצמו טהור ורך כמו במקום הנקי, הרי דבשכל יש בו שינוי ממש משא"כ באור

36) איצ"ל: בלבד. וכ"ה במאמר שבהערה הקודמת.

37) תנאי ספ"ה. וראה גם סה"מ עטרית ע' רצא. תרפ"ה ע' קצח. תש"ס ע' 56 (הכ"ח).

שהוא בעצמו אינו משתנה, וכן בשכל הרי יש שכל גדול ושכל קטן דבשכל גדול הרי אור השכל שבו הוא גדול ובשכל קטן הרי אור השכל הוא קטן, והיינו דשכל קטן הוא רק חיצוני השכל שאינו במעלה גבוהה כי, ושכל גדול הוא פנימיות השכל, הרי דבשכל שהוא שפע יש בו שינוי מקטנות וגדלות משאיכ באור שאין בו שינוי, וכמו אור השמש הרי אותו האור שמאיר בפלטרין גדולים והיכלי מלך הנה אותו האור ממש מאיר כחדר קטן, רק דחדר הקטן שהוא קטן בכמות הרי אור השמש מאיר שם במיעוט לפי כמותו, ובפלטרין גדולים שהוא פתוח יותר ומרווח בשטח הרי מאיר שם אור השמש בריבוי יותר, אבל הוא אותו האור ממש בלי שום שינוי כלל, וכן באור וחיות הנפש הרי אין לומר דגוף גדול כמו גופו של עוג מלך הבשן תהי' לו נפש גדול וגופו של ילד קטן נפשו קטנה דאין הענין כן כלל, אלא הדגש של גוף קטן יכול הוא להחיות גם גוף היותר גדול³⁸, והוא לפי דהאור הוא כמו העצם ממש ואין בו שינוי כלל, והדוגמא מזה יובן למעלה באור איס דהגם שהוא רק הארה בלבד ולא העצם אבל הוא התגלות העצמות, ואין זה שהעצם נמצא בהזיו אלא דע"י הזיו הוא נתפס שידעיים מציאותו, וטעם הדבר הוא לפי דאור עם היותו רק הארה בלבד אבל הוא כמו העצם, וזהו אור איס דהאור כמו העצם, דכשם שהעצם הוא בבחי' איס כמריכ האור הוא גיכ בבחי' איס.

וזהו אתה הראית לדעת כי הוי' הוא האלקים, דהנה דעת לנבון נקל להבין דמהאור איס שהוא כמו העצם הרי איא שיהיה מזה התהוות העולמות בבחי' יש ומציאות והוכרח להיות הצמצום באואיס, דזהו צמצום הראשון בסילוק אור הראשון לגמרי ונמשך הארה והארה הדארה להיות מקור אל התהוות העולמות והתהוות הוא מהעולמות היותר עליונים עד התהוות עוה"ז הגשמי וכמא"י אין לך עשב מלמטה שאין לו מול מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל דגבוה מעל גבוה שומר וגבוה מעליהם³⁹, דהמזל הרוחני הוא רק שהוא גבוה מהעשב אבל הוא גיכ יש לו שרש בלמעלה ממנו והוא בחי' מלי' דעולם העשי' הרוחנית, ומלי' דעשי' ממלי' דיצי' ויצי' מבריאה ובריאה מאצי' ושרש כולם הוא בחי' מלי' דאיס שהוא שרש ומקור כל העולמות והנבראים דמובן דזהו ירידה והשפלה לגבי האור שהוא כמו העצם ממש, שהוא בבחי' איס שיתצמצם כיכ להיות מקור לעולמות ונבראים שהם בבחי' יש

38. ע"ס האבן ברזל פ"ג הל' א' (ב) דבכחבבב. מיתבא דעתי' בציר מהכי לא מיתבא דעתי' כיהו כולי עלבא טובא ועונ טלך הבסן פורתאי. וקל.

וכה כ"כ. כולי עלבא טובא ועונ טלך הבסן פורתאי - יל שוהו מצד החיות מרטי שנתוסף ע"י האכלה הוו. - ע"פ הערת ב"ק אדבריר סליצי' בסהים תרפיא כהעקרה 1: ל"קיס חלק כו ע' 107 הערה 42. וראה ל"קיס ס"ג ע' 105 ואילך.

39. ראה ב"ר פ"א. וזר ח"א רנא, א (בהכחבבב). ח"ב קעא. כ. כורה נבוכים ח"ב פ"י. אנהי' פ"י

(צו, א). אנהי' כוסיכ (קלב, א). מאכרי אדבריר הוקן על כארדיל ע' קלה ואילך. מאכרי אדבריר האמצעי דברים ח"ג ע' תתעז ואילך.

40. קהלת ה' ו (ר"ס): ונבורים עליהם.

ובע"ג, ולזאת הנה כדי שיהי' ירידה וצמצום זה הנה בזה כתיי⁴¹ בראשית ברא אלקים כו', וארוז⁴² בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית, דשניהם תורה וישראל הם המשכה מבחי' עצמות א"ס ב"ה שבשבילים נברא העולם שהוא העלם האור העצמי בצמצום הראשון דכונתו הוא בשביל הגילוי. וזהו אתה הראית לדעת כו' דרק דכאשר אתה הראית לדעת, היינו מה שהא"ס ב"ה נתן מקום לנבראים שהו"ע דאי' בע"ח⁴³ כשעלה ברצונו ית' לברא את העולם כדי להיטיב לכרואיו שיכירו גדולתו ויזכו להיות מרכבה למעלה להדבק בו ית' דכ"ז הוא לפי דאתה הראית לדעת מה שהעצמות נותן מקום לנבראים שיהי' באפשרם להגיע לזה, וע"ד המבואר במ"א⁴⁴ בענין אצילות עולם האצ"י שהוא הממוצע בין אוא"ס המאציל העליון והנבראים דבי"ע, וכן בענין אצ"י הידיע' מה שבידיעת עצמו יודע את כל הנבראים דמקשים בזה הלא לפניו ית' הכל גלוי וידוע, וא"כ למה הוצרך להיות אצילות ידיעה זו מה שבידיעת עצמו יודע כו' ומתרצין בזה⁴⁵ דאצילות ידיעה זו וכן אצילת עולם האצ"י הוא בכדי שיהי' ענין הידיעה בנבראים, דלולא אצילות זו לא הי' ענין הידיעה בנבראים, וזהו אתה הראית לדעת, דרק נש"י יש להם אפשרות השגה זו מפני ההתקשרות עצמי שבנשמה שהוא חלק מן העצם ואתה הראית לדעת כי הווי' הוא האלקים, דהנה זה שהטבע הוא אלקות הנה זה מוכן גם בשכל אנושי וההכרה האמיתית היא דהווי' הוא האלקים (היינו שזהו ג"כ צמצום ובעבודה ענינו) להמשיך גילוי שם הווי' שיאיר בעולם דהוא ע"י תורה אור.

(41) בראשית א, א.

(42) מדרש הובא ברש"י ורמב"ן עה"פ. וראה ביר פ"א, ד. ויקיר פליו, ד.

(43) שער הכללים רפ"א.

(44) המשך תעריב חיג ע' ארמג. ועם הגהות וכו' – המשך ר"ה שנה זו (תרפ"ט) פס"ז (לעיל ע' 21).

(45) סה"מ תרע"ח ע' רצג. שם ע' רצו.

מוקדש לע"ג
הגה"ח רבי
אלימלך
ב"ר אליעזר משה אברהם ע"ה
שיף
גלב"ע י"א תמוז ה'תשפ"ד
ת.ג.צ.ב.ה.